

2024/1346

22.5.2024.

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA (ES) 2024/1346

(2024. gada 14. maijs),

ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai

(pārstrādāta redakcija)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 78. panta 2. punkta f) apakšpunktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽¹⁾,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu ⁽²⁾,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ⁽³⁾,

tā kā:

- (1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2013/33/ES ⁽⁴⁾ ir jāizdara vairāki grozījumi. Skaidrības labad minētā direktīva būtu jāpārstrādā.
- (2) Kopējas patvēruma politikas, kuras pamatā ir 1951. gada 28. jūlija Ženēvas Konvencijas par bēgļu statusu, kas papildināta ar 1967. gada 31. janvāra Ņujorkas protokolu ("Ženēvas konvencija"), pilnīga un visaptveroša piemērošana, ir daļa no Eiropas Savienības mērķa pakāpeniski izveidot brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas ir atvērta trešo valstu valstspiederīgajiem un bezvalstniekiem, kuri meklē aizsardzību Savienībā, tādējādi apstiprinot neizraidīšanas principu. Šādas politikas galvenajam principam vajadzētu būt solidaritātei un taisnīgam atbildības sadalījumam.
- (3) Ar kopējo Eiropas patvēruma sistēmu (KEPS) izveido sistēmu, saskaņā ar kuru nosaka dalībvalsti, kas atbild par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kopīgus standartus attiecībā uz patvēruma procedūrām, uzņemšanas apstākļiem un procedūrām un starptautiskās aizsardzības saņēmēju tiesībām. Neraugoties uz KEPS izveidē gūtajiem panākumiem, starp dalībvalstīm joprojām pastāv būtiskas atšķirības attiecībā uz to, kādas procedūras tās izmanto, kādas uzņemšanas apstākļus tās nodrošina pieteikuma iesniedzējiem, cik daudz pieteikumu tās atzīst un kāda veida aizsardzību tās piešķir starptautiskās aizsardzības saņēmējiem. Minētās atšķirības būtiski veicina pieteikuma iesniedzēju sekundāro kustību un apdraud mērķi nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi pret visiem pieteikuma iesniedzējiem neatkarīgi no tā, kur Savienībā viņi iesniedz starptautiskās aizsardzības pieteikumu.
- (4) Komisija savā 2016. gada 6. aprīļa paziņojumā "Ceļā uz kopējās Eiropas patvēruma sistēmas reformu un labākām iespējām likumīgai nokļūšanai Eiropā" uzsvēra, ka ir nepieciešams vēl vairāk stiprināt un saskaņot KEPS. Tā arī noteica prioritārās jomas kopējās Eiropas patvēruma sistēmas strukturālai uzlabošanai, proti, ilgtspējīgas un taisnīgas sistēmas izveidi, lai noteiktu dalībvalsti, kas ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, Eurodac sistēmas stiprināšanu, lielākas konverģences panākšanu Savienības patvēruma sistēmā, sekundārās kustības novēršanu Savienībā un plašāku pilnvaru piešķiršanu Eiropas Savienības Patvēruma aģentūrai, kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/2303 ⁽⁵⁾ ("Patvēruma aģentūra"). Minētais paziņojums ir atbilde uz Eiropadomes 2016. gada 18. un 19. februāra un 2016. gada 17. un 18. marta aicinājumiem panākt progresu pašreizējā Savienības satvara reformas īstenošanā, lai nodrošinātu humānu, taisnīgu un efektīvu patvēruma politiku.

⁽¹⁾ OV C 75, 10.3.2017., 97. lpp.

⁽²⁾ OV C 207, 30.6.2017., 67. lpp.

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta 2024. gada 10. aprīļa nostāja (Oficiālajā Vēstnesī vēl nav publicēta) un Padomes 2024. gada 14. maija lēmums.

⁽⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/33/ES (2013. gada 26. jūnijs), ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai (OV L 180, 29.6.2013., 96. lpp.).

⁽⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/2303 (2021. gada 15. decembris par Eiropas Savienības Patvēruma aģentūru un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 439/2010 (OV L 468, 30.12.2021., 1. lpp.).

Minētajā paziņojumā arī tiek ierosināta tālākā virzība, kas atbilst holistiskai pieejai migrācijas jomā, kuru Eiropas Parlaments ir izklāstījis savā 2016. gada 12. aprīļa rezolūcijā par stāvokli Vidusjūras reģionā un vajadzību pēc ES holistiskas pieejas migrācijas jomā.

- (5) Uzņemšanas apstākļi starp dalībvalstīm joprojām ievērojami atšķiras, jo īpaši attiecībā uz pieteikuma iesniedzējiem nodrošinātajiem uzņemšanas standartiem. Saskaņotāku uzņemšanas standartu noteikšana pietiekamā līmenī visās dalībvalstīs sekmēs vienlīdzīgāku attieksmi pret pieteikuma iesniedzējiem un pieteikuma iesniedzēju taisnīgāku sadalījumu visā Savienībā.
- (6) Būtu jāpiešķir Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1147 ⁽⁶⁾, un Patvēruma aģentūras līdzekļi, lai sniegtu pienācīgu atbalstu pasākumiem dalībvalstīs, ieviešot šajā direktīvā noteiktos uzņemšanas standartus, tostarp dalībvalstīs, kas to ģeogrāfiskās vai demogrāfiskās situācijas dēļ saskaras ar savu patvēruma sistēmu īpašu un nesamērīgu noslogojumu.
- (7) Lai visā Savienībā nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret pieteikuma iesniedzējiem, šī direktīva būtu jāpieņem visos jebkāda veida starptautiskās aizsardzības procedūru posmos un visās vietās un iestādēs, kur pieteikuma iesniedzēji tiek izmitināti, tik ilgi, kamēr viņiem ir atļauts palikt dalībvalstu teritorijā kā pieteikuma iesniedzējiem. Ir nepieciešams precizēt, ka materiālie uzņemšanas apstākļi būtu pieteikuma iesniedzējiem jānodrošina no brīža, kad viņi kompetentās iestādes ierēdņiem pauž vēlmi iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1348 ⁽⁷⁾.
- (8) Visos gadījumos būtu jānodrošina pieteikuma iesniedzējiem dienasnauda kā daļa no materiālajiem uzņemšanas apstākļiem, lai viņiem būtu minimāla patstāvība ikdienas dzīvē. Vajadzētu būt iespējai nodrošināt dienasnaudu kā naudas summu, kuponu veidā, natūrā, piemēram, produktu veidā, vai kā to kombināciju, ar nosacījumu, ka šādā piešķirumā ir iekļauta naudas summa.
- (9) Ja pieteikuma iesniedzējs atrodas dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā viņam ir prasīts atrasties saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1351 ⁽⁸⁾, pieteikuma iesniedzējs no brīža, kad viņam paziņots par lēmumu viņu pārsūtīt uz atbildīgo dalībvalsti, nedrīkstētu būt tiesīgs uz šajā direktīvā paredzētajiem materiālajiem uzņemšanas apstākļiem, piekļuvi darba tirgum, valodas kursiem un arodmācībām. Ja vien šajā nolūkā nav pieņemts atsevišķs lēmums, lēmumā par pārsūtīšanu būtu jānorāda, ka attiecīgie uzņemšanas apstākļi ir atteikti. Dalībvalstīm visos gadījumos būtu jānodrošina pieteikuma iesniedzējiem piekļuvi veselības aprūpei un tāds dzīves līmenis, kas atbilst Savienības tiesību aktiem, tostarp Eiropas Savienības Pamattiesību hartai ("Harta"), un citām starptautiskajām saistībām.
- (10) Attiekmē pret personām, uz kurām attiecas šī direktīva, dalībvalstīm ir jāievēro pienākumi, kas izriet no starptautisko tiesību instrumentiem, kuriem tās pievienojušās.
- (11) Būtu jānosaka standarta apstākļi pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai, kas ir pietiekami, lai nodrošinātu viņiem pienācīgu dzīves līmeni un salīdzināmus dzīves apstākļus visās dalībvalstīs. Pieteikuma iesniedzēju uzņemšanas apstākļu saskaņošanai būtu jāpalīdz ierobežot pieteikuma iesniedzēju sekundāro kustību atšķirīgo uzņemšanas apstākļu dēļ.
- (12) Lai nodrošinātu, ka pieteikuma iesniedzēji apzinās savas tiesības un pienākumus, dalībvalstīm būtu jānodrošina rakstiski vai vajadzības gadījumā mutiski, vai attiecīgā gadījumā vizuālā veidā jāinformē par šajā direktīvā noteiktajiem uzņemšanas apstākļiem. Šāda informācija būtu jāsniedz pēc iespējas drīzāk un savlaicīgi, un tajā būtu jānorāda uzņemšanas apstākļi, uz kuriem ir tiesības pieteikuma iesniedzējiem, tostarp pieteikuma iesniedzējiem ar īpašām uzņemšanas vajadzībām, nodarbinātības tiesības un pienākumi, apstākļi, kādos materiālo uzņemšanas apstākļu nodrošināšanu var ierobežot attiecībā uz konkrētu ģeogrāfisku apgabalu vai konkrētu vietu, un šādu ierobežojumu vai aizliegumu neievērošanas un bēgšanas sekas, kā arī situācijas, kurās ir iespējams izdot rīkojumu par aizturēšanu, pārsūdzības un pārskatīšanas iespējas un iespējas saņemt juridisko palīdzību un pārstāvību. Dalībvalstīm jānodrošina

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1147 (2021. gada 7. jūlijs), ar ko izveido Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu (OV L 251, 15.7.2021., 1. lpp.).

⁽⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1348 (2024. gada 14. maijs) ar ko izveido kopīgu procedūru starptautiskajai aizsardzībai Savienībā un atceļ Direktīvu 2013/32/ES (OV L, 2024/1348, 22.5.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj>).

⁽⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1351 (2024. gada 14. maijs) par patvēruma un migrācijas pārvaldību, ar ko groza Regulas (ES) 2021/1147 un (ES) 2021/1060 un atceļ Regulu (ES) Nr. 604/2013 (OV L, 2024/1351, 22.5.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj>).

būtu jāinformē pieteikuma iesniedzēji par uzņemšanas apstākļiem, uz kuriem viņiem nav tiesību citā dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kurā viņiem ir jāatrodas. Dalībvalstij vairs nevajadzētu būt pienākumam sniegt minēto informāciju, ja tā vairs nav vajadzīga, lai pieteikuma iesniedzējs varētu efektīvi izmantot savas tiesības un ievērot šajā direktīvā paredzētos pienākumus, vai ja pieteikuma iesniedzējs nav pieejams kompetentajām iestādēm vai ir aizbēdzis no minētās dalībvalsts teritorijas. Patvēruma aģentūrai būtu jāizstrādā veidne, kurā ietverta standarta informācija par uzņemšanas apstākļiem, kas dalībvalstīm jāsniedz pieteikuma iesniedzējiem iespējami drīz un ne vēlāk kā trīs dienu laikā pēc pieteikuma paušanas vai tā reģistrācijas termiņā.

- (13) Saskaņotiem Savienības noteikumiem par pieteikuma iesniedzējiem izdodamajiem dokumentiem būtu jāpalīdz apgrūtināt pieteikuma iesniedzēju neatļautu pārvietošanos Savienībā. Dalībvalstīm vajadzētu varēt izsniegt pieteikuma iesniedzējiem ceļošanas dokumentu tikai pienācīgi pamatotu nopietnu humānu apsvērumu vai citu sevišķi svarīgu iemeslu gadījumā. Ceļošanas dokumentu derīgums būtu jāierobežo atbilstoši mērķim un ilgumam, ko nosaka to izdošanas iemesls. Par nopietniem humāniem apsvērumiem varētu uzskatīt, piemēram, situāciju, kad pieteikuma iesniedzējam ir jāceļo uz citu valsti, lai saņemtu nepieciešamo ārstēšanu, kas nav pieejama attiecīgajā dalībvalstī, kurā viņam ir jāuzturas, vai lai īpašos gadījumos apciemotu radniekus, piemēram, tiktos ar smagi slimiem tuviem radniekiem vai apmeklētu tuvu radnieku bēres. Citi sevišķi svarīgi iemesli varētu ietvert tādas situācijas kā tuvu radnieku kāzu apmeklēšana vai ceļošana mācību programmas ietvaros vai kopā ar audžuģimeni. Šāda ceļošanas dokumenta izdošana un izmantošana neskar dalībvalstu pienākumus, kas paredzēti Regulā (ES) 2024/1351. Dalībvalstis saglabā tiesības izvērtēt pieteikuma iesniedzēju tiesības uzturēties to teritorijā.
- (14) Pieteikuma iesniedzējiem nav tiesību izvēlēties, kurā dalībvalstī iesniegt pieteikumu. Pieteikuma iesniedzējam uz starptautisko aizsardzību ir jāpiesakās saskaņā ar Regulu (ES) 2024/1351.
- (15) Pieteikuma iesniedzējiem ir noteikta prasība būt pieejamiem kompetentajām dalībvalstu iestādēm. Būtu jāveic atbilstīgi pasākumi, lai novērstu pieteikuma iesniedzēju bēgšanu. Ja pieteikuma iesniedzējs ir aizbēdzis un bez atļaujas devies uz citu dalībvalsti, KEPS pienācīgas darbības nodrošināšanai ir ārkārtīgi svarīgi šo pieteikuma iesniedzēju ātri pārsūtīt uz dalībvalsti, kurā viņam ir jāatrodas. Līdz brīdim, kad notiek šī pārsūtīšana, pastāv risks, ka pieteikuma iesniedzējs varētu aizbēgt, tāpēc viņa atrašanās vieta būtu cieši jāuzrauga.
- (16) Novērtējot pieteikuma iesniedzēja bēgšanas risku, būtisks vērā ņemams faktors ir tas, vai pieteikuma iesniedzējs iepriekš ir bēdzis uz citu dalībvalsti. Dalībvalstīm ir jāveic atbilstīgi pasākumi, lai novērstu pieteikuma iesniedzēja bēgšanu vēlreiz un nodrošinātu, ka viņš paliek pieejams kompetentajām iestādēm pēc pārsūtīšanas uz dalībvalsti, kurā viņam ir jāatrodas. Tāpēc būtu jāturpina cieši uzraudzīt viņa atrašanās vietu.
- (17) Dalībvalstīm vajadzētu varēt brīvi organizēt savas uzņemšanas sistēmas. Šīs kārtības ietvaros dalībvalstīm vajadzētu varēt sadalīt pieteikuma iesniedzējus pa izmitināšanas vietām savā teritorijā, lai pārvaldītu savas patvēruma un uzņemšanas sistēmas. Dalībvalstīm būtu arī jāspēj ieviest mehānismus savu uzņemšanas sistēmu vajadzību novērtēšanai un reaģēšanai uz tām, tostarp mehānismus, kas ļauj pārliecināties, vai pieteikuma iesniedzēji patiešām atrodas attiecīgajā izmitināšanas vietā. Šādi mehānismi nedrīkstētu ierobežot pieteikuma iesniedzēju brīvību pārvietoties attiecīgās dalībvalsts teritorijā. Dalībvalstīm nevajadzētu būt pienākumam pieņemt administratīvu lēmumu minētajā nolūkā.
- (18) Ja pieteikuma iesniedzēji var brīvi pārvietoties tikai konkrētā dalībvalstu teritorijas ģeogrāfiskajā apgabalā, dalībvalstīm būtu efektīvi jānodrošina pieteikuma iesniedzējiem piekļuve šajā direktīvā paredzētajām tiesībām un starptautiskās patvēruma procedūras procesuālajām garantijām minētajā ģeogrāfiskajā apgabalā. Iespēja uz laiku atstāt minēto ģeogrāfisko apgabalu būtu jāizvērtē individuāli, objektīvi un neitrāli. Ja pieteikuma iesniedzējiem minētajā ģeogrāfiskajā apgabalā nav nodrošināta efektīva piekļuve minētajām tiesībām un procesuālajām garantijām, viņus minētajā apgabalā vairs nebūtu jāizmītina.
- (19) Sabiedriskās kārtības iemeslu dēļ vai ar mērķi efektīvi novērst pieteikuma iesniedzēja bēgšanu dalībvalstīm vajadzētu varēt pieņemt lēmumu, ka pieteikuma iesniedzējam ir atļauts uzturēties tikai kādā konkrētā vietā, piemēram, izmitināšanas centrā, privātmājā, dzīvoklī, viesnīcā vai citās telpās, kas ir piemērotas pieteikuma iesniedzēju izmitināšanai. Šāds lēmums nedrīkstētu novest pie pieteikuma iesniedzēja aizturēšanas. Šāds lēmums varētu būt nepieciešams gadījumā, kad pieteikuma iesniedzējs nav ievērojis pienākumu palikt dalībvalstī, kurā viņam ir jāatrodas, vai gadījumā, kad pieteikuma iesniedzējs pēc bēgšanas uz citu dalībvalsti ir pārsūtīts uz dalībvalsti, kurā viņam ir jāatrodas. Ja pieteikuma iesniedzējam ir tiesības uz materiālo uzņemšanas apstākļu nodrošinājumu, šādi materiālie uzņemšanas apstākļi būtu jānodrošina ar nosacījumu, ka pieteikuma iesniedzējs dzīvo šajā konkrētajā vietā.

- (20) Ja pastāv pieteikuma iesniedzēja bēgšanas risks vai ja ir jānodrošina, ka tiek ievēroti pieteikuma iesniedzēja pārvietošanās brīvības ierobežojumi, dalībvalstis varētu pieteikuma iesniedzējiem prasīt pieteikties kompetentajās iestādēs noteiktā laikā vai samērīgos intervālos, nesamērīgi neskarot pieteicēju tiesības, ko paredz šī direktīva.
- (21) Visiem lēmumiem, kas ierobežo pieteikuma iesniedzēja pārvietošanās brīvību, būtu jāņem vērā attiecīgā pieteikuma iesniedzēja konkrētās situācijas attiecīgie aspekti, tostarp viņa īpašās uzņemšanas vajadzības, un nepieciešamības un samērīguma principi. Pieteikuma iesniedzēji būtu pienācīgi jāinformē par šādiem lēmumiem, to apstrīdēšanas procedūrām un neievērošanas sekām.
- (22) Visi šīs direktīvas noteikumi attiecībā uz aizturēšanu, dzīvesvietu un pieteikšanās pienākumiem, kā arī tiesību vai pabalstu samazināšanu vai atteikšanu būtu jāpieņem, pienācīgi ņemot vērā samērīguma principu, vienmēr nodrošinot, ka šajā direktīvā paredzētie piemērojami uzņemšanas apstākļi ir patiešām pieejami, jo īpaši attiecībā uz veselības aprūpi, izglītību, ģimenes vienotību un piekļuvi darba tirgum. Īpaša uzmanība ir jāpievērš iespējama pasākumu kumulatīvajai iedarbībai.
- (23) Ņemot vērā nopietnās sekas pieteikuma iesniedzējiem, kuri ir aizbēguši vai attiecībā uz kuriem tiek uzskatīts, ka pastāv bēgšanas risks, jēdziena "bēgšana" nozīme būtu jādefinē tā, lai tajā ietvertu gan apzinātu rīcību, gan faktisko apstākli, kas nav ārpus pieteikuma iesniedzēja kontroles, proti, ka viņš vairs nav pieejams kompetentajām administratīvajām vai tiesu iestādēm, jo ir, piemēram, pametis tās dalībvalsts teritoriju, kurā viņam ir jāatrodas. Dalībvalstīm vajadzētu varēt pieņemt, ka pieteikuma iesniedzējs ir aizbēdzis, pat ja iepriekš netika uzskatīts, ka attiecīgā pieteikuma iesniedzēja gadījumā pastāv bēgšanas risks.
- (24) Ja dalībvalstis savos tiesību aktos nosaka objektīvus kritērijus, kas attiecas uz bēgšanas iespējamības noteikšanu saskaņā ar šo direktīvu, tās varētu ņemt vērā tādus faktorus kā: pieteikuma iesniedzēja sadarbību ar kompetentajām iestādēm vai procesuālo prasību ievērošanu; pieteikuma iesniedzēja saikni ar attiecīgo dalībvalsti; un to, vai starptautiskās aizsardzības pieteikums ir ticis noraidīts kā nepieņemams vai acīmredzami nepamatots. Izvērtējot pieteikuma iesniedzēja situāciju kopumā, par bēgšanas risku bieži vien liecina vairāku faktoru kombinācija.
- (25) Būtu jāuzskata, ka pieteikuma iesniedzējs vairs nav pieejams kompetentajām iestādēm, ja minētais pieteikuma iesniedzējs neatbild uz pieprasījumiem, kas saistīti ar procedūrām, kuras paredzētas Regulā (ES) 2024/1348, vai procedūru, kura paredzēta Regulā (ES) 2024/1351, ja vien pieteikuma iesniedzējs nenorāda pienācīgus iemeslus, kāpēc viņš nav spējis atbildēt uz minētajiem pieprasījumiem, piemēram, medicīnisku vai citu neparedzētu iemeslu dēļ, kurus viņš nevar ietekmēt.
- (26) Pieteikuma iesniedzēju aizturēšana būtu jāveic saskaņā ar pamatprincipu, kas paredz, ka personas nedrīkst aizturēt tikai tāpēc, ka tās vēlas iegūt starptautisko aizsardzību, jo īpaši saskaņā ar dalībvalstu starptautiskajām juridiskajām saistībām un jo īpaši Ženēvas konvencijas 31. pantu. Pieteikuma iesniedzēju aizturēšanai vajadzētu būt iespējama tikai skaidri noteiktos izņēmuma gadījumos, kas paredzēti šajā direktīvā, un saskaņā ar nepieciešamības un samērīguma principiem gan attiecībā uz aizturēšanas veidu, gan tās nolūku. Rīkojums par pieteikuma iesniedzēju aizturēšanu saskaņā ar šo direktīvu būtu jāizdod vienīgi rakstiski tiesu vai administratīvajām iestādēm, norādot tā pamatā esošos iemeslus, tostarp gadījumos, kad persona starptautiskās aizsardzības pieteikuma paušanas brīdī jau ir aizturēta. Ja pieteikuma iesniedzējs ir aizturēts, viņam attiecīgā gadījumā atbilstoši šai direktīvai vajadzētu būt efektīvai piekļuvei nepieciešamajām procesuālajām garantijām, piemēram, pārskatīšanai tiesā un tiesībām izmantot bezmaksas juridisko palīdzību un pārstāvību.
- (27) Pieņemams maksimālais termiņš aizturēšanas pamatotības pārskatīšanai tiesā būtu jānosaka, ņemot vērā katras lietas apstākļus, procedūras sarežģītību, kā arī kompetento iestāžu rūpību, jebkādu aizturētās personas izraisītu kavēšanos un jebkādos citus faktorus, kuri izraisa kavēšanos un par kuriem nevar būt atbildīga dalībvalsts.
- (28) Ja pieteikuma iesniedzējam ir bijis atļauts dzīvot tikai konkrētā vietā, bet viņš šo pienākumu nav ievērojis, ir jānosaka jāpastāv pieteikuma iesniedzēja bēgšanas riskam, lai viņu varētu aizturēt. Visos gadījumos būtu īpaši rūpīgi jānodrošina, lai aizturēšanas ilgums būtu samērīgs un aizturēšana tiktu izbeigta, tiklīdz pieteikuma iesniedzējam noteiktais pienākums ir izpildīts vai vairs nav iemesla uzskatīt, ka viņš minēto pienākumu neizpildīs. Pieteikuma iesniedzējam arī vajadzētu būt informētam par attiecīgo pienākumu un tā neizpildes sekām.

- (29) Attiecībā uz administratīvām procedūrām, kas saistītas ar aizturēšanas pamatojumu, "pienācīgas rūpības" jēdziens paredz vismaz to, lai dalībvalstis veiktu konkrētus un jēgpilnus pasākumus ar mērķi nodrošināt, ka aizturēšanas pamatojuma pārbaudei vajadzīgais laiks ir pēc iespējas īsāks un ka pastāv reālas izredzes šādu pārbaudi sekmīgi veikt pēc iespējas īsākā laikā. Aizturēšanai nebūtu jāpārsniedz laikposms, kas pamatoti vajadzīgs, lai pabeigtu attiecīgās administratīvās procedūras.
- (30) Šajā direktīvā izklāstītie aizturēšanas pamatojumi neskar citus aizturēšanas pamatojumus, tostarp aizturēšanas pamatojumus saistībā ar kriminālprocesu, kuri ir piemērojami saskaņā ar valstu tiesību aktiem un nav saistīti ar trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikumu.
- (31) Pret aizturētiem pieteikuma iesniedzējiem būtu jāizturas, pilnībā ievērojot cilvēka cieņu, un viņu uzņemšana būtu īpaši jāpielāgo viņu konkrētajām vajadzībām minētajā situācijā. Dalībvalstīm būtu jo īpaši jānodrošina, ka tiek piemērots Hartas 24. pants un Apvienoto Nāciju Organizācijas 1989. gada Konvencijas par bērna tiesībām 37. pants.
- (32) Var būt gadījumi, kad aizturēšanas laikā praksē nav iespējams nekavējoties nodrošināt dažas uzņemšanas garantijas, piemēram, aizturēšanas iestādes ģeogrāfiskās atrašanās vietas vai īpašās struktūras dēļ. Jebkurām atkāpēm no minētajām garantijām vajadzētu būt īslaicīgām, un tās būtu jāpiemēro tikai šajā direktīvā noteiktajos apstākļos. Atkāpes būtu jāpiemēro tikai izņēmuma apstākļos, un tām vajadzētu būt pienācīgi pamatotām, ņemot vērā katra gadījuma apstākļus, tostarp piemērojamās atkāpes stingrības pakāpi, ilgumu un ietekmi uz attiecīgo pieteikuma iesniedzēju.
- (33) Lai labāk nodrošinātu pieteikuma iesniedzēju fizisko un psiholoģisko neaizskaramību, aizturēšanai vajadzētu būt galējam pasākumam, un pieteikuma iesniedzēju aizturēšanai vajadzētu būt iespējamai tikai pēc tam, kad ir pienācīgi izvērtēti visi ar aizturēšanu nesaistīti alternatīvi pasākumi. Pienākumam izvērtēt minētos alternatīvos pasākumus nevajadzētu skart aizturēšanas izmantošanu, ja šādus alternatīvus pasākumus, tostarp uzturēšanās un ziņošanas pienākumus, nav iespējams efektīvi piemērot. Visos lēmumos piemērot aizturēšanu būtu jānorāda iemesli, kāpēc nav iespējams efektīvi piemērot mazāk ierobežojošus alternatīvus pasākumus. Īstenojot jebkuru pasākumu, kas ir alternatīvs aizturēšanai, būtu jāievēro pieteikuma iesniedzēja pamata cilvēktiesības.
- (34) Lai nodrošinātu procesuālās garantijas, kas paredz iespējas sazināties ar organizācijām vai personu grupām, kuras sniedz juridisko palīdzību, būtu jānodrošina informācija par šādām organizācijām un personu grupām.
- (35) Pieņemot lēmumu par izmitināšanas kārtību, dalībvalstīm būtu pienācīgi jāņem vērā bērna intereses, kā arī jebkura tāda pieteikuma iesniedzēja īpašie apstākļi, kurš ir atkarīgs no ģimenes locekļiem vai tuviem radniekiem, piemēram, neprecētiem nepilngadīgiem brāļiem vai māsām, kas jau atrodas attiecīgajā dalībvalstī.
- (36) Dalībvalstīm vajadzētu varēt uz laiku izmantot zemāka standarta izmitināšanas risinājumus, ja parasti pieejamās izmitināšanas iespējas ir uz laiku izsmeltas. Dalībvalstīm vajadzētu varēt arī izmantot minētos pagaidu izmitināšanas risinājumus gadījumos, kad nesamērīga izmitināmo personu skaita vai cilvēka izraisītas vai dabas katastrofas dēļ uz laiku nav pieejamas parasti pieejamās izmitināšanas iespējas. Dalībvalstīm būtu pēc iespējas jācenšas šādus pagaidu izmitināšanas risinājumus nodrošināt stacionārās ēkās.
- (37) To personu uzņemšanai, kurām ir īpašas uzņemšanas vajadzības, vajadzētu būt valsts iestāžu īpašā uzmanības lokā, lai nodrošinātu, ka šāda uzņemšana ir īpaši pielāgota viņu īpašajām uzņemšanas vajadzībām. Dalībvalstīm, nodrošinot izmitināšanu, būtu arī pēc iespējas jāgarantē, ka netiek pieļauti uzbrukumi un vardarbība, tostarp vardarbība ar seksuālu, dzimumbalsītu, rasistisku vai reliģisku motīvu. Vardarbība ar reliģisku motīvu ietver arī vardarbību, kas vērsta pret cilvēkiem, kuriem nav reliģiskas pārliecības vai kuri no reliģijas ir atteikušies.
- (38) Piemērojot šo direktīvu, dalībvalstīm būtu jācenšas nodrošināt pilnīgu atbilstību bērna interešu un ģimenes vienotības principiem saskaņā ar Hartu, Apvienoto Nāciju Organizācijas 1989. gada Konvenciju par bērna tiesībām, Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvenciju un attiecīgā gadījumā Eiropas Padomes Konvenciju par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu.

- (39) Uzņemšanas apstākļus ir nepieciešams pielāgot nepilngadīgo īpašajai situācijai un viņu īpašajām uzņemšanas vajadzībām neatkarīgi no tā, vai viņi ir nepavadīti vai atrodas kopā ar ģimeni, pienācīgi ņemot vērā viņu drošību, tostarp drošību netikt pakļautiem seksuālai un dzimumbalstītai vardarbībai, un fizisko un emocionālo veselību, un šos apstākļus nodrošinot tādā veidā, kas sekmē viņu vispārējo attīstību.
- (40) Nepilngadīgie principā nebūtu jāaiztur. Tie būtu jāizmitina piemērotās vietās, tostarp attiecīgā gadījumā arī kopienas brīva režīma izmitināšanas vietās, saskaņā ar īpašiem noteikumiem, ko piemēro nepilngadīgajiem. Ņemot vērā aizturēšanas negatīvo ietekmi uz nepilngadīgajiem, šāda aizturēšana saskaņā ar Savienības tiesību aktiem būtu jāizmanto tikai izņēmuma apstākļos absolūtas nepieciešamības gadījumā kā galējais līdzeklis un uz visīsāko iespējamo laikposmu pēc tam, kad ir konstatēts, ka citus mazāk ierobežojošus alternatīvus pasākumus nevar efektīvi piemērot un ka aizturēšana ir viņu interesēs. Nepilngadīgie nekādā gadījumā nebūtu jātur cietumā vai citās iestādēs, ko izmanto tiesībsardzības nolūkos. Nepilngadīgos nebūtu jānosūta no vecākiem vai aprūpētājiem, un, ievērojot ģimenes vienotības principu, attiecībā uz ģimenēm ar nepilngadīgajiem parasti būtu jāizmanto atbilstošas alternatīvas aizturēšanai, nodrošinot tām piemērotu izmitināšanu. Turklāt būtu jādara viss iespējams, lai nodrošinātu, ka ir pieejama un piekļūstama virkne atbilstošu alternatīvu nepilngadīgo aizturēšanai. Šajā kontekstā dalībvalstīm ir jāņem vērā 2016. gada 19. septembra Ņujorkas deklarācija par bēgļiem un migrantiem, attiecīgie ANO līguma struktūras autoritatīvie norādījumi par ANO 1989. gada Konvenciju par bērna tiesībām, kā arī attiecīgā judikatūra.
- (41) 2017. gada 12. aprīļa paziņojumā par bērnu migrantu aizsardzību Komisija uzsvēra, ka dalībvalstīm ir jāievieš pienācīgas garantijas, lai aizsargātu visus bērnus migrantus, kuri atrodas to teritorijā, tostarp pieņemot pasākumus, lai nodrošinātu bērniem drošu un piemērotu izmitināšanu, kā arī nepieciešamos atbalsta pakalpojumus, lai aizsargātu viņu intereses un labklājību, saskaņā ar dalībvalstu saistībām, kas izriet no valsts, Savienības un starptautiskajiem tiesību aktiem.
- (42) Pārstāvjiem ir īpaši būtiska loma, garantējot iespējas īstenot šajā direktīvā paredzētās tiesības un aizsargājot visu nepavadīto bērnu intereses. Pārstāvju savlaicīga iecelšana ir sevišķi svarīga, lai risinātu bērnu migrantu pazušanas problēmu Savienībā. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka pārstāvji tiek iecelti pēc iespējas savlaicīgāk, ievērojot ANO 1989. gada Konvenciju par bērna tiesībām, lai nodrošinātu, ka nepavadīti bērni var pilnībā izmantot tiesības, ko viņiem kā starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem piešķir šī direktīva.
- (43) Pārstāvja galvenajam uzdevumam vajadzētu būt garantēt bērna intereses un pārstāvēt nepavadītu nepilngadīgo, palīdzēt viņam vai rīkoties viņa vārdā. Pārstāvim vajadzētu varēt izskaidrot nepavadītajam nepilngadīgajam sniegto informāciju, veikt saziņu ar kompetentajām iestādēm, lai nekavējoties nodrošinātu nepavadītajam nepilngadīgajam piekļuvi materiālajiem uzņemšanas apstākļiem un veselības aprūpei, un pārstāvēt viņu, palīdzēt viņam un saskaņā ar valsts tiesību aktiem rīkoties viņa vārdā, lai nodrošinātu, ka minētais nepilngadīgais var izmantot savas tiesības un ievērot savus pienākumus saskaņā ar šo direktīvu. Pārstāvji būtu jāieceļ saskaņā ar valstu tiesību aktos noteikto procedūru.
- (44) Dalībvalstīm būtu jāieceļ pārstāvis, ja pieteikumu iesniedz persona, kas apgalvo, ka ir nepilngadīga un nepavadīta. Pārstāvis būtu jāieceļ arī tad, ja kompetentajām iestādēm ir objektīvs pamats uzskatīt, ka persona ir nepilngadīga, par ko liecina attiecīgās redzamās fiziskās pazīmes, izteikumi vai izturēšanās. Ja dalībvalsts ir konstatējusi, ka persona, kas apgalvo, ka ir nepilngadīga, neapšaubāmi ir vecāka par 18 gadiem, tai pārstāvis nav jāieceļ.
- (45) Līdz pārstāvja iecelšanai dalībvalstīm būtu jānorīko persona, kas ir piemērota, lai uz laiku darbotos kā pārstāvis saskaņā ar šo direktīvu. Šāda persona varētu būt, piemēram, izmitināšanas centra, bērnu aprūpes iestādes, sociālā dienesta vai citas attiecīgas organizācijas darbinieks, kas ir norīkots veikt pārstāvja pienākumus. Personas, kuru intereses ir vai varētu būt pretrunā nepavadītā nepilngadīgā interesēm, nebūtu jānorīko kā personas, kas ir piemērotas, lai uz laiku darbotos kā pārstāvji, un tām šādi pienākumi nebūtu jāpilda. Ir arī svarīgi šādu personu nekavējoties informēt gadījumos, kad starptautiskās aizsardzības pieteikumu ir iesniedzis nepavadīts nepilngadīgais.
- (46) Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka pieteikuma iesniedzēji saņem nepieciešamo veselības aprūpi – gan tādu, ko sniedz vispārējās prakses ārsti, gan vajadzības gadījumā arī tādu, ko sniedz speciālisti. Nepieciešamajai veselības aprūpei vajadzētu būt pietiekami kvalitatīvai un ietvert vismaz neatliekamo medicīnisko palīdzību un slimību, tostarp nopietnu garīgo traucējumu, primāro ārstēšanu, kā arī seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpi, kas ir būtiska

nopietnu fiziskās veselības problēmu ārstēšanai. Lai reaģētu uz sabiedrības veselības apsvērumiem, kas saistīti ar slimību profilaksi, un nodrošinātu pieteikuma iesniedzēju veselības aizsardzību, pieteikuma iesniedzēju piekļuvei veselības aprūpei būtu jāietver arī profilaktiskā medicīniskā aprūpe, piemēram, vakcinācija. Dalībvalstīm, pamatojoties uz sabiedrības veselības apsvērumiem, arī būtu jāspēj pieprasīt veikt pieteikuma iesniedzēju medicīnisko pārbaudi. Medicīniskās pārbaudes rezultāti nedrīkstētu ietekmēt starptautiskās aizsardzības pieteikumu izvērtējumu, kas vienmēr būtu jāveic objektīvi, neitrāli un individuāli saskaņā ar Regulu (ES) 2024/1348.

- (47) Vajadzētu būt iespējamam noteiktos apstākļos ierobežot pieteikuma iesniedzēja tiesības uz šajā direktīvā paredzētajiem materiālajiem uzņemšanas apstākļiem, piemēram, ja pieteikuma iesniedzējs ir aizbēdzis uz citu dalībvalsti no dalībvalsts, kurā viņam ir jāatrodas. Tomēr dalībvalstīm visos gadījumos būtu jānodrošina pieteikuma iesniedzējiem piekļuvei veselības aprūpei un tāds dzīves līmenis, kas atbilst Savienības tiesību aktiem, tostarp Hartai, un citām starptautiskajām saistībām, tostarp Apvienoto Nāciju Organizācijas 1989. gada Konvencijai par bērna tiesībām. Dalībvalstīm būtu jānodrošina pieteikuma iesniedzējam iztikas līdzekļi un jāapmierina viņa pamatvajadzības gan fiziskās drošības un cieņas, gan savstarpējo attiecību ziņā, pienācīgi ņemot vērā personas kā starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja un viņa ģimenes vai aprūpētāju neaizsargātību. Pienācīga uzmanība būtu jāpievērš arī pieteikuma iesniedzējiem ar īpašām uzņemšanas vajadzībām. Būtu jāņem vērā specifiskās vajadzības, kādas ir pieteikuma iesniedzējiem, kas ir piedzīvojuši seksuālu vai dzimumbalstītu vardarbību, jo īpaši sievietēm, tostarp dažādajos starptautiskā patvēruma procedūras posmos būtu jānodrošina piekļuvei veselības aprūpei, juridiskajai palīdzībai, un piemērotām pēctraumas konsultācijām un psihosociālajai aprūpei.
- (48) Būtu jāņem vērā nepilngadīgo specifiskās vajadzības, jo īpaši, ievērojot bērna tiesības uz izglītību un piekļuvi veselības aprūpei. Būtu jānodrošina ieteikuma iesniedzēju nepilngadīgajiem bērniem un pieteikuma iesniedzējiem, kas ir nepilngadīgie, tāda pati piekļuvei izglītībai kā dalībvalstu valstspiederīgajiem saskaņā ar līdzīgiem nosacījumiem. Minētā piekļuvei nav jānodrošina skolas brīvdienu laikā. Viņu izglītībai principā vajadzētu būt integrētai dalībvalstu valstspiederīgajiem sniegtās izglītības sistēmā un kvalitātes ziņā tādai pašai. Dalībvalstīm būtu arī jānodrošina nepilngadīgo izglītības nepārtrauktība tik ilgi, kamēr pret viņiem vai viņu vecākiem netiek veikti nekādi izraidīšanas pasākumi.
- (49) Ņemot vērā Hartu, Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvenciju un attiecīgo judikatūru un lai nediskriminētu ģimenes locekļus, pamatojoties uz ģimenes izveides vietu, ģimenes jēdziens būtu jāattiecina arī uz ģimenēm, kas izveidotas ārpus pieteikuma iesniedzēju izcelsmes valsts, taču pirms to ierašanās dalībvalstu teritorijā.
- (50) Lai sekmētu pieteikuma iesniedzēju pašpietiekamību un ierobežotu ievērojamās atšķirības dalībvalstu starpā, ir būtiski paredzēt skaidrus noteikumus par pieteikuma iesniedzēju piekļuvi darba tirgum un nodrošināt, ka šī piekļuvei ir efektīva, neizvirzot nosacījumus, kas faktiski kavētu pieteikuma iesniedzēja iespējas meklēt darbu, nepamatoti neierobežojot pieteikuma iesniedzēja piekļuvi konkrētiem darba tirgus sektoriem un darba laiku un nenosakot nesamērīgas administratīvās formalitātes. Pieteikuma iesniedzējiem, kam ir efektīva piekļuvei darba tirgum un ir atļauts dzīvot tikai konkrētā vietā, vajadzētu varēt meklēt darbu samērīgā attālumā no minētās vietas. Dalībvalstīm saskaņā ar valsts tiesību aktiem vajadzētu varēt atļaut pieteikuma iesniedzējam atstāt to teritoriju, lai veiktu konkrētus darba uzdevumus citā dalībvalstī, ja to paredz pieteikuma iesniedzēja darba līgums. Darba tirgus testi, kurus izmanto, lai priekšroku dotu konkrētās valsts valstspiederīgajiem vai citiem Savienības pilsoņiem, vai trešo valstu valstspiederīgajiem un bezvalstniekiem, kas likumīgi uzturas konkrētajā dalībvalstī, nedrīkstētu kavēt pieteikuma iesniedzēju efektīvu piekļuvi darba tirgum un būtu jāveic, neskarot principu, saskaņā ar kuru priekšroka ir Savienības pilsoņiem, kā norādīts piemērojamā pievienošanās aktu attiecīgajos noteikumos.
- (51) Piekļuvei darba tirgum būtu jādod pieteikuma iesniedzējiem tiesības meklēt darbu. Dalībvalstis var arī atļaut pieteikuma iesniedzējiem būt pašnodarbinātajiem.
- (52) Lai palielinātu pieteikuma iesniedzēju integrācijas izredzes un pašpietiekamību, tiek mudināts piekļuvi darba tirgum nodrošināt agrīnākā posmā, ja pieteikums, domājams, ir pienācīgi pamatots, tostarp gadījumos, kad tā izskatīšanai ir piešķirta prioritāte saskaņā ar Regulu (ES) 2024/1348. Tāpēc gadījumos, kad pieteikums, domājams, ir pienācīgi pamatots, dalībvalstīm būtu jāapsver iespēja minēto periodu pēc iespējas saīsināt. Piekļuvei darba tirgum nebūtu jānodrošina vai, ja tā jau ir piešķirta, tā būtu jāatsaka, ja pieteikuma iesniedzēja starptautiskās aizsardzības pieteikums, domājams, ir nepamatots un tādējādi tam tiek piemērota paātrināta izskatīšanas procedūra, tostarp gadījumos, kad pieteikuma iesniedzējs neizpauž attiecīgu informāciju vai neuzrāda dokumentus, kas saistīti ar viņa identitāti.

- (53) Tīklīdz pieteikuma iesniedzējiem ir piešķirta piekļuve darba tirgum, uz viņiem būtu jāattiecina vienots tiesību kopums, kura pamatā ir attieksmes vienlīdzība ar attiecīgās valsts valstspiederīgajiem. Darba nosacījumiem būtu jāaptver vismaz atalgojums un atlaišana, veselības aizsardzības un drošības prasības darba vietā, darba laiks, atvaļinājums un svētku dienas, ņemot vērā spēkā esošos koplīgumus. Pret šādiem pieteikuma iesniedzējiem vajadzētu būt vienlīdzīgai attieksmei arī attiecībā uz biedrošanās brīvību un piederību organizācijām, izglītību un profesionālo apmācību, profesionālo kvalifikāciju atzīšanu un — nodarbināto pieteikuma iesniedzēju gadījumā — sociālo nodrošinājumu. Dalībvalstis var nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi arī pret pašnodarbinātiem pieteikuma iesniedzējiem. Dalībvalstīm ir jādara viss iespējamais, lai nepieļautu pieteikuma iesniedzēju ekspluatāciju un jebkādu viņu diskrimināciju darbavietā, kas notiek, izmantojot nedeklarēta darba praksi un citus smagas darbaspēka ekspluatācijas veidus.
- (54) Tīklīdz pieteikuma iesniedzējam ir piešķirta piekļuve darba tirgum, profesionālā kvalifikācija, ko pieteikuma iesniedzējs ir ieguvis citā dalībvalstī, dalībvalstij būtu jāatzīst tādā pašā veidā, kā tiek atzīta Savienības pilsoņu kvalifikācija, un saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2005/36/EK⁽⁹⁾ būtu jāņem vērā trešā valstī iegūta kvalifikācija. Tāpat būtu jāapsver pasākumi ar mērķi efektīvi novērst praktiskās grūtības, ar kurām pieteikuma iesniedzēji saskaras attiecībā uz savu ārvalstu diplomu, apliecību vai citu oficiālās kvalifikācijas apliecinājumu autentificēšanu, jo īpaši tad, ja pieteikuma iesniedzēji nevar iesniegt dokumentārus pierādījumus un nespēj segt izmaksas, kas saistītas ar atzīšanas procedūrām.
- (55) Attiecībā uz nodarbinātiem pieteikuma iesniedzējiem piemēro sociālā nodrošinājuma jomas, kas minētas Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 883/2004⁽¹⁰⁾ 3. panta 1. un 2. punktā.
- (56) Ņemot vērā pieteikuma iesniedzēju uzturēšanās iespējami īslaicīgo raksturu un neskarot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1231/2010⁽¹¹⁾, dalībvalstīm vajadzētu varēt neattiecināt vienlīdzīgu attieksmi pret pieteikuma iesniedzējiem un saviem valstspiederīgajiem uz sociālā nodrošinājuma pabalstiem, kas nav atkarīgi no nodarbinātības perioda vai iemaksām. Dalībvalstīm arī būtu jāspēj ierobežot vienlīdzīgas attieksmes piemērošanu attiecībā uz izglītību un profesionālo apmācību, kā arī oficiālās kvalifikācijas atzīšanu. Turklāt dalībvalstīm būtu arī jāspēj ierobežot tiesības uz biedrošanās brīvību un piederību organizācijām, liedzot pieteikuma iesniedzējiem piedalīties noteiktu struktūru pārvaldībā un ieņemt amatu publiskās iestādēs.
- (57) Savienības tiesību akti neierobežo dalībvalstu pilnvaras organizēt savas sociālā nodrošinājuma sistēmas. Tā kā nav Savienības līmenī saskaņotu noteikumu, katras dalībvalsts ziņā ir savos tiesību aktos paredzēt nosacījumus, saskaņā ar kuriem tiek piešķirti sociālā nodrošinājuma pabalsti, kā arī šo pabalstu apjomu un piešķiršanas periodu. Tomēr dalībvalstīm, īstenojot minētās pilnvaras, ir jāievēro Savienības tiesību akti.
- (58) Valodu prasmēm ir būtiska nozīme, lai pieteikuma iesniedzējiem nodrošinātu pienācīgu dzīves līmeni. Minētās prasmes arī ir sekundāro kustību atturošs faktors. Tāpēc dalībvalstīm būtu jānodrošina valodu kursi vai jāatvieglo piekļuve tiem, ciktāl tās uzskata, ka šādi kursi palīdzēs uzlabot pieteikuma iesniedzēja spēju rīkoties patstāvīgi un mijiedarboties ar kompetentajām iestādēm.
- (59) No tiesībām uz vienlīdzīgu attieksmi nebūtu jāizriet tiesībām, kas saistītas ar situācijām, kuras nav Savienības tiesību aktu darbības jomā.
- (60) Lai nodrošinātu, ka pieteikuma iesniedzējiem nodrošinātie materiālie uzņemšanas apstākļi atbilst šajā direktīvā noteiktajiem principiem, ir nepieciešams precizēt minēto apstākļu būtību, un tiem būtu jāaptver ne tikai mājoklis, pārtika un apģērbs, bet arī personīgās higiēnas priekšmeti. Tāpat dalībvalstīm ir jānosaka to materiālo uzņemšanas apstākļu līmenis, kuri tiek nodrošināti finansiālu pabalstu vai kuponu veidā, pamatojoties uz attiecīgām atsaucēm, ko, lai nodrošinātu pietiekamu dzīves līmeni valstspiederīgajiem, atkarībā no valsts konteksta piemēro, piemēram, minimālā ienākuma pabalstiem, minimālajai algai, minimālajai pensijai, bezdarbnieka pabalstiem un sociālās palīdzības pabalstiem. Tomēr tas nenozīmē, ka pieteikuma iesniedzējiem piešķirtajam apjomam vajadzētu būt tādām pašām kā tam, ko piešķir valstspiederīgajiem. Dalībvalstīm vajadzētu varēt pieteikuma iesniedzējiem piemērot mazāk labvēlīgu attieksmi nekā pret valstspiederīgajiem, kā norādīts šajā direktīvā. Dalībvalstīm arī būtu jāspēj pielāgot to finansiālo pabalstu vai kuponu līmeni, kuri piešķirti pieteikuma iesniedzējiem Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 349. pantā noteiktajos reģionos, ar nosacījumu, ka tiek nodrošināts šajā direktīvā paredzētais uzņemšanas apstākļu līmenis.

⁽⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2005/36/EK (2005. gada 7. septembris) par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu (OV L 255, 30.9.2005., 22. lpp.).

⁽¹⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regula (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV L 166, 30.4.2004., 1. lpp.).

⁽¹¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1231/2010 (2010. gada 24. novembris), ar ko Regulu (EK) Nr. 883/2004 un Regulu (EK) Nr. 987/2009 attiecina arī uz tiem trešo valstu valstspiederīgajiem, uz kuriem minētās regulas neattiecas tikai viņu valstspiederības dēļ (OV L 344, 29.12.2010., 1. lpp.).

- (61) Lai ierobežotu uzņemšanas sistēmas ļaunprātīgas izmantošanas iespējamību, dalībvalstīm vajadzētu varēt materiālos uzņemšanas apstākļus nodrošināt tikai tad, ja pieteikuma iesniedzējiem nav pietiekamu līdzekļu, lai uzturētu sevi. Dalībvalstīm vajadzētu varēt pieprasīt pieteikuma iesniedzējiem, kuriem ir pietiekami līdzekļi, pilnībā vai daļēji segt vai atlīdzināt saņemto materiālo uzņemšanas apstākļu vai saņemtās veselības aprūpes izmaksas, tostarp izmantojot finanšu garantijas. Var uzskatīt, ka pieteikuma iesniedzējiem ir pietiekami līdzekļi, lai uzturētu sevi, piemēram, tad, ja viņi ir strādājuši pietiekami ilgu laika posmu. Novērtējot pieteikuma iesniedzēja resursus un pieprasot viņam pilnībā vai daļēji segt saņemto materiālo uzņemšanas apstākļu vai saņemtās veselības aprūpes izmaksas, dalībvalstīm būtu jāievēro samērīguma princips un jāņem vērā pieteikuma iesniedzēja individuālie apstākļi un nepieciešamība ievērot viņa cieņu vai neaizskaramību, tostarp pieteikuma iesniedzēja īpašās uzņemšanas vajadzības. Ja veselības aprūpe dalībvalstu valstspiederīgajiem tiek sniegta bez maksas, nedrīkstētu pieprasīt pieteikuma iesniedzējiem pilnībā vai daļēji segt nepieciešamās veselības aprūpes izmaksas. Nedrīkstētu prasīt pieteikuma iesniedzējiem uzņemšanas apstākļu apmaksāšanai izmantot aizdevumu.
- (62) Būtu arī jānovērš uzņemšanas sistēmas ļaunprātīgas izmantošanas iespējas, paredzot nosacījumus, saskaņā ar kuriem materiālos uzņemšanas apstākļus var ierobežot vai atteikt. Dalībvalstīm vajadzētu varēt samazināt vai atteikt dienasnaudu vai pienācīgi pamatotos gadījumos un samērīgā apmērā ierobežot citus materiālos uzņemšanas apstākļus, ja ir konstatēti konkrēti apstākļi, tostarp, piemēram, pieteikuma iesniedzējs nesadarbojas ar kompetentajām iestādēm vai neievēro to noteiktās procedūras prasības. Par nesadarbošanos vai pienākumu neievērošanu var jo īpaši uzskatīt situācijas, kad: pieteikuma iesniedzēji neierodas noteiktajā laikā vai neievēro pieteikšanās pienākumus tādu iemeslu dēļ, kuri nav ārpus viņu kontroles; pieteikuma iesniedzēji neiesniedz savu starptautiskās aizsardzības pieteikumu saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1348 prasībām, lai gan šāda iespēja viņiem ir bijusi; vai pieteikuma iesniedzēji neatbild uz pieprasījumiem sniegt informāciju viņu identifikācijas atvieglošanai, piemēram, atsakās sniegt biometriskos datus vai nepieciešamo kontaktinformāciju vai atsakās sadarboties veselības pārbaudes laikā. Dalībvalstīm būtu arī jāspēj pienācīgi pamatotos gadījumos, ievērojot samērīgumu, atteikt citus materiālos uzņemšanas apstākļus, ja pieteikuma iesniedzējs ir būtiski vai atkārtoti pārkāpis izmitināšanas centra noteikumus vai ir tajā izturējies vardarbīgi vai izteicis draudus. Dalībvalstīm būtu vienmēr visiem pieteikuma iesniedzējiem jānodrošina tāds dzīves līmenis, kas atbilst Savienības tiesību aktiem, tostarp Hartai, un starptautiskajām saistībām, ņemot vērā pieteikuma iesniedzēju īpašās uzņemšanas vajadzības un bērna intereses.
- (63) Dalībvalstīm ir iespēja piemērot citus sodus, piemēram, disciplinārus pasākumus saskaņā ar izmitināšanas centra noteikumiem, ciktāl minētie sodi nav pretrunā šai direktīvai.
- (64) Dalībvalstīm būtu jāizstrādā atbilstīgi norādījumi par uzņemšanas apstākļiem un jānodrošina to pārraudzība un kontrole. Lai nodrošinātu salīdzināmus uzņemšanas apstākļus, būtu jānosaka prasība dalībvalstīm to pārraudzības un kontroles sistēmās ņemt vērā pieejamos Patvēruma aģentūras izstrādātos nesaistošos praktiskos standartus, rādītājus, norādījumus un paraugpraksi attiecībā uz uzņemšanas apstākļiem. Ja materiālie uzņemšanas apstākļi nodrošina pienācīgu dzīves līmeni, apstākļus pieteikuma iesniedzēju izmitināšanai paredzētajās telpās var uzskatīt par piemērotiem, pat ja dažādos izmitināšanas centros tie ir atšķirīgi. Būtu jānodrošina valstu uzņemšanas sistēmu efektivitāte un sadarbība starp dalībvalstīm pieteikuma iesniedzēju uzņemšanas jomā, tostarp ar Patvēruma aģentūras uzņemšanas iestāžu tīkla starpniecību.
- (65) Būtu jārosina pienācīga koordinācija starp kompetentajām iestādēm attiecībā uz pieteikuma iesniedzēju uzņemšanu, un tādējādi būtu jāveicina labvēlīgas attiecības starp vietējo kopienas un izmitināšanas centriem.
- (66) Pieredze liecina, ka ir nepieciešams ārkārtas pasākumu plāns, lai pēc iespējas nodrošinātu pieteikuma iesniedzēju pienācīgu uzņemšanu gadījumos, kad dalībvalstīs ierodas nesamērīgs starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju skaits. Būtu jāpārtrauc un jānovērtē, vai dalībvalstu ārkārtas pasākumu plānos paredzētie pasākumi ir atbilstīgi. Ārkārtas pasākumu plānošana ir neatņemama dalībvalstu plānošanas procesu daļa, un to nevar uzskatīt par ārkārtas darbību.
- (67) Patvēruma aģentūrai ar attiecīgās dalībvalsts piekrišanu būtu jāpalīdz dalībvalstīm sagatavot un pārskatīt to ārkārtas pasākumu plānus. Ārkārtas pasākumu plānā būtu jāiekļauj visaptverošs pasākumu kopums, kuri ir vajadzīgi, lai novērstu iespējamu nesamērīgu spiedienu uz dalībvalstu uzņemšanas sistēmām un palielinātu minēto sistēmu efektivitāti. Šis direktīvas izpratnē nesamērīga spiediena situāciju var raksturot pēkšņs trešo valstu valstspiederīgo

masveida pieplūdums, kas ārkārtēji noslogo pat labi sagatavotu uzņemšanas sistēmu. Lai labāk sagatavotos šādai situācijai, Patvēruma aģentūras izstrādātajai veidnē būtu jāiekļauj norādījumi, kā apzināt iespējamus scenārijus un to ietekmi, un informācija par veicamajām darbībām un pieejamajiem resursiem reaģēšanai uz minētajiem scenārijiem.

- (68) Dalībvalstīm vajadzētu būt pilnvarotām ieviest vai uzturēt labvēlīgākus noteikumus trešo valstu valstspiederīgajiem un bezvalstniekiem, kas lūdz starptautisko aizsardzību dalībvalstī.
- (69) Dalībvalstis tiek aicinātas piemērot šīs direktīvas noteikumus saistībā ar procedūrām lēmumu pieņemšanai par pieteikumiem aizsardzības veidiem, kas nav paredzēti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2024/1347 ⁽¹²⁾.
- (70) Šīs direktīvas piemērošana būtu regulāri jāizvērtē. Dalībvalstīm būtu jāsniedz Komisijai visa nepieciešamā informācija, lai tā varētu pildīt savus ziņošanas pienākumus, kas paredzēti šajā direktīvā.
- (71) Ņemot vērā to, ka šīs direktīvas mērķi, proti, noteikt saskaņotus standartus pieteikuma iesniedzēju uzņemšanas apstākļu nodrošināšanai dalībvalstīs, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet darbības mēroga un iedarbības dēļ to var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību (LES) 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minētā mērķa sasniegšanai.
- (72) Saskaņā ar Dalībvalstu un Komisijas 2011. gada 28. septembra kopīgo politisko deklarāciju par skaidrojošiem dokumentiem ⁽¹³⁾ dalībvalstis ir apņēmušās paziņojumam par saviem transponēšanas pasākumiem pamatotos gadījumos pievienot vienu vai vairākus dokumentus, kuros paskaidrota saikne starp direktīvas sastāvdaļām un atbilstīgajām daļām valsts transponēšanas instrumentos. Attiecībā uz šo direktīvu likumdevējs uzskata, ka šādu dokumentu nosūtīšana ir pamatota.
- (73) Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā Nr. 21 par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, un neskarot minētā protokola 4. pantu, Īrija nepiedalās šīs direktīvas pieņemšanā un šī direktīva tai nav saistoša un nav jāpiemēro.
- (74) Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā (Nr. 22) par Dānijas nostāju, kas pievienots LES un LESD, Dānija nepiedalās šīs direktīvas pieņemšanā un Dānijai šī direktīva nav saistoša un nav jāpiemēro.
- (75) Šajā direktīvā ir respektētas pamattiesības un ievēroti principi, kas jo īpaši atzīti Hartā. Ar šo direktīvu jo īpaši tiecas pilnībā respektēt cilvēka cieņu un veicināt Hartas 1., 4., 6., 7., 18., 21., 24. un 47. panta piemērošanu, un tā ir attiecīgi jāīsteno.
- (76) Pienākums transponēt šo direktīvu valsts tiesību aktos būtu jāattiecinā vienīgi uz tiem noteikumiem, kuri, salīdzinot ar iepriekšējo direktīvu, ir grozījumi pēc būtības. Pienākums transponēt noteikumus, kas nav mainīti, izriet no iepriekšējās direktīvas.
- (77) Šai direktīvai nebūtu jāskar dalībvalstu pienākumi attiecībā uz termiņu I pielikumā minētās direktīvas transponēšanai valsts tiesību aktos,

⁽¹²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1347 (2024. gada 14. maijs) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu, un ar ko groza Padomes Direktīvu 2003/109/EK un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/95/ES (OV L, 2024/1347, 22.5.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1347/oj>).

⁽¹³⁾ OV C 369, 17.12.2011., 14. lpp.

IR PIENĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

I NODAĻA

PRIEKŠMETS, DEFINĪCIJAS UN DARBĪBAS JOMA

1. pants

Priekšmets

Šī direktīvu nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai dalībvalstīs.

2. pants

Definīcijas

Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

- 1) "starptautiskās aizsardzības pieteikums" jeb "ieteikums" ir pieprasījums, ko dalībvalstij paudis trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, un no kura var saprast nolūku saņemt bēgļa vai alternatīvās aizsardzības statusu;
- 2) "ieteikuma iesniedzējs" ir trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kas paudis starptautiskās aizsardzības pieteikumu, attiecībā uz kuru vēl nav pieņemts galīgais lēmums;
- 3) "ģimenes locekļi", ciktāl šāda ģimene jau ir pastāvējusi pirms ieteikuma iesniedzēja ierašanās dalībvalstu teritorijā, ir šādi ieteikuma iesniedzēja ģimenes locekļi, kuri saistībā ar starptautiskās aizsardzības pieteikumu atrodas tās pašas dalībvalsts teritorijā starptautiskās patvēruma procedūras laikā:
  - a) ieteikuma iesniedzēja laulātais vai neprecējies partneris stabilās attiecībās, ja saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem vai praksi neprecētus pārus uzskata par ekvivalentiem precētiem pāriem;
  - b) šā punkta a) apakšpunktā minēto pāru vai ieteikuma iesniedzēja nepilngadīgie bērni vai pilngadīgi apgādājami bērni, ja viņi ir neprecējušies, un neatkarīgi no tā, vai viņi ir dzimuši laulībā vai ārpus laulības vai ir adoptēti, kā noteikts valsts tiesību aktos; nepilngadīgo uzskata par neprecētu, ja, balstoties uz individuālu izvērtējumu, viņa laulība neatbilstu attiecīgajiem valsts tiesību aktiem, ja tā būtu noslēgta attiecīgajā dalībvalstī, jo īpaši, ņemot vērā likumīgo laulībā stāšanās vecumu;
  - c) ja ieteikuma iesniedzējs ir nepilngadīgais un nav precējies – tēvs, māte vai cits pieaugušais, kas saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem vai praksi ir atbildīgs par ieteikuma iesniedzēju, tostarp pilngadīgs brālis vai māsa; nepilngadīgo uzskata par neprecētu, ja, balstoties uz individuālu izvērtējumu, viņa laulība neatbilstu attiecīgajiem valsts tiesību aktiem, ja tā būtu noslēgta attiecīgajā dalībvalstī, jo īpaši, ņemot vērā likumīgo laulībā stāšanās vecumu;
- 4) "nepilngadīgais" ir trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kas ir jaunāks par 18 gadiem;
- 5) "nepavadīts nepilngadīgais" ir nepilngadīgais, kas ieceļojis dalībvalstu teritorijā bez tāda pieaugušā pavadības, kurš ir par viņu atbildīgs saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem vai praksi, un kamēr šāds pieaugušais nav uzņēmis aizgādību par minēto nepilngadīgo, tostarp nepilngadīgais, kas palicis bez pavadības pēc ieceļošanas dalībvalstu teritorijā;
- 6) "uzņemšanas apstākļi" ir pasākumu kopums, ko dalībvalstis nodrošina ieteikuma iesniedzējiem saskaņā ar šo direktīvu;
- 7) "materiālie uzņemšanas apstākļi" ir uzņemšanas apstākļi, kas ietver mājokli, pārtiku, apģērbu un personīgās higiēnas priekšmetus, kurus nodrošina natūrā vai kā finansiālu pabalstu vai kuponus, vai kā šo iespēju kombināciju, kā arī dienasnaudu;

- 8) "dienasnauda" ir pabalsts, ko periodiski piešķir pieteikuma iesniedzējiem kā naudas summu, kuponu veidā vai natūrā vai kā jebkuru šo iespēju kombināciju ar nosacījumu, ka šāda dienasnauda ietver naudas summu, lai ikdienas dzīvē viņiem būtu iespējama minimāla patstāvība;
- 9) "aizturēšana" ir dalībvalsts veikta pieteikuma iesniedzēja pārvietošanās ierobežošana noteiktā vietā, kur pieteikuma iesniedzējam ir liegta pārvietošanās brīvība;
- 10) "izmitināšanas centrs" ir jebkura vieta, kura tiek izmantota pieteikuma iesniedzēju kopīgai izmitināšanai;
- 11) "bēgšanas risks" nozīmē, ka attiecīgā gadījumā, pamatojoties uz valstu tiesību aktos noteiktiem objektīviem kritērijiem, pastāv konkrēti iemesli un apstākļi, kas ļauj uzskatīt, ka pieteikuma iesniedzējs varētu aizbēgt;
- 12) "bēgšana" ir darbība, kuras rezultātā pieteikuma iesniedzējs kļūst nepieejams kompetentajām administratīvajām vai tiesu iestādēm, piemēram, dalībvalsts teritorijas atstāšana bez kompetento iestāžu atļaujas tādu iemeslu dēļ, kas nav ārpus pieteikuma iesniedzēja kontroles;
- 13) "pārstāvis" ir fiziska persona vai organizācija, tostarp publiska iestāde, kuras rīcībā ir nepieciešamās prasmes un zināšanas, tostarp attiecībā uz nepilngadīgajiem un viņu īpašo vajadzību apmierināšanu, un kuru kompetentās iestādes ir norīkojušas attiecīgi pārstāvēt nepavadītu nepilngadīgo, palīdzēt viņam un rīkoties viņa vārdā, lai aizsargātu viņa intereses un vispārējo labklājību un nodrošinātu, ka nepavadītais nepilngadīgais var izmantot tiesības un ievērot pienākumus, ko paredz šī direktīva;
- 14) "pieteikuma iesniedzējs ar īpašām uzņemšanas vajadzībām" ir pieteikuma iesniedzējs, kuram ir nepieciešami īpaši apstākļi vai garantijas, lai izmantotu tiesības un ievērotu pienākumus, ko paredz šī direktīva.

3. pants

Darbības joma

1. Šī direktīva attiecas uz visiem trešo valstu valstspiederīgajiem un bezvalstniekiem, kas pauž starptautiskās aizsardzības pieteikumu dalībvalstu teritorijā, tostarp pie ārējās robežas, teritoriālajos ūdeņos vai tranzīta zonās, ar nosacījumu, ka minētajiem trešo valstu valstspiederīgajiem un bezvalstniekiem ir atļauts palikt dalībvalstu teritorijā kā pieteikuma iesniedzējiem. Šo direktīvu piemēro arī pieteikuma iesniedzēja ģimenes locekļiem ar nosacījumu, ka saskaņā ar valsts tiesību aktiem uz viņiem ir attiecināms šāds starptautiskās aizsardzības pieteikums.
2. Šo direktīvu nepiemēro diplomātiskā vai teritoriālā patvēruma pieprasījumiem, kas iesniegti dalībvalstu pārstāvniecībās.
3. Dalībvalstis var izlemt piemērot šo direktīvu saistībā ar procedūrām, kas tiek izmantotas, pieņemot lēmumus par citu veidu aizsardzības pieteikumiem, kuri nav paredzēti Regulā (ES) 2024/1347.

4. pants

Labvēlīgāki noteikumi

Dalībvalstis var ieviest vai saglabāt labvēlīgākus noteikumus attiecībā uz pieteikuma iesniedzēju, kā arī tādu viņu ģimenes locekļu un tuvu radnieku uzņemšanas apstākļiem, kuri atrodas tajā pašā dalībvalstī, ar nosacījumu, ka šādi ģimenes locekļi un tuvi radnieki ir pieteikuma iesniedzēju apgādībā, vai arī humānu apsvērumu dēļ, ciktāl minētie noteikumi ir saderīgi ar šo direktīvu.

II NODAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI PAR UZŅEMŠANAS APSTĀKĻIEM

5. pants

Informācija

1. Dalībvalstis pēc iespējas drīz un laikus informē pieteikuma iesniedzējus par šajā direktīvā noteiktajiem uzņemšanas apstākļiem, tostarp par to uzņemšanas sistēmu specifiku, lai pieteikuma iesniedzēji varētu efektīvi izmantot tiesības un ievērot pienākumus, kas paredzēti šajā direktīvā.

Dalībvalstis pieteikuma iesniedzējiem jo īpaši sniedz standarta informāciju par šajā direktīvā noteiktajiem uzņemšanas apstākļiem, izmantojot veidni, kas jāizstrādā Eiropas Savienības Patvēruma aģentūrai ("Patvēruma aģentūra"). Minēto informāciju sniedz pēc iespējas drīz un ne vēlāk kā trīs dienu laikā pēc pieteikuma paušanas vai tā reģistrēšanas termiņā saskaņā ar Regulu (ES) 2024/1348.

Dalībvalstis nodrošina, ka pieteikuma iesniedzējiem tiek sniegta informācija par organizācijām vai personu grupām, kas sniedz īpašu juridisko palīdzību un pārstāvību, tostarp par organizācijām vai personu grupām, kas sniedz minēto juridisko palīdzību un pārstāvību bez maksas, un par organizācijām, kas varētu viņiem palīdzēt vai viņus informēt par pieejamajiem uzņemšanas apstākļiem, tostarp veselības aprūpi.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka 1. punktā minētā informācija ir sniegta rakstiski kodolīgā, pārredzamā, saprotamā un viegli pieejamā veidā, izmantojot skaidru un vienkāršu izteiksmi, tādā valodā, kuru pieteikuma iesniedzējs saprot vai kuru ir pamats uzskatīt par viņam saprotamu. Ja nepieciešams, minēto informāciju sniedz arī mutiski vai attiecīgā gadījumā vizuālā veidā, piemēram, izmantojot video vai piktogrammas, un pielāgo pieteikuma iesniedzēja vajadzībām.

Nepavadīta nepilngadīgā gadījumā dalībvalstis sniedz 1. punktā minēto informāciju vecumam atbilstošā veidā un tā, lai nepavadītais nepilngadīgais to saprastu, attiecīgā gadījumā izmantojot īpaši nepilngadīgajiem pielāgotus informatīvus materiālus. Minēto informāciju sniedz nepavadītā nepilngadīgā pārstāvja klātbūtnē vai tādas personas klātbūtnē, kas ir piemērota, lai uz laiku darbotos kā pārstāvis, līdz tiek iecelts pārstāvis.

Izņēmuma gadījumos dalībvalsts pieteikuma iesniedzējam var sniegt 1. punktā minēto informāciju, izmantojot mutisku tulkojumu, vai attiecīgā gadījumā vizuālā veidā, piemēram, kā video vai piktogrammas, ja:

- a) minēto informāciju nav iespējams sniegt rakstiski minētajā punktā noteiktajā termiņā, jo valoda, kuru pieteikuma iesniedzējs saprot vai kuru ir pamats uzskatīt par viņam saprotamu, ir reta valoda; un
- b) minētais pieteikuma iesniedzējs pēc tam apstiprina, ka viņš sniegto informāciju saprot.

Šā punkta trešajā daļā minētajos gadījumos dalībvalsts pēc iespējas drīz iegūst 1. punktā minētās informācijas rakstisku tulkojumu un to izsniedz pieteikuma iesniedzējam, izņemot gadījumus, kad ir skaidrs, ka tas vairs nav nepieciešams.

6. pants

Dokumentācija

1. Dalībvalstis nodrošina, ka pieteikuma iesniedzējam tiek izsniegts dokuments, kas minēts Regulas (ES) 2024/1348 29. panta 1. punktā.

2. Dalībvalstis pieteikuma iesniedzējiem nepieprasa iesniegt nevajadzīgu vai nesamērīgu dokumentu apjomu vai nenosaka pieteikuma iesniedzējiem citas administratīvas prasības tikai tāpēc, ka viņi ir starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēji vai tikai viņu valstspiederības dēļ, pirms viņiem tiek piešķirtas tiesības saskaņā ar šo direktīvu.

3. Dalībvalstis pieteikuma iesniedzējiem var izsniegt ceļošanas dokumentu, ja ir radušies nopietni humāni apsvērumi vai citi sevišķi svarīgi apstākļi, kuru dēļ viņiem nepieciešams atrasties citā valstī. Ceļošanas dokumenta derīgums tiek ierobežots atbilstoši mērķim un tā izdošanas iemeslam nepieciešamajam ilgumam.

*7. pants***Uzņemšanas sistēmu organizācija**

1. Dalībvalstis var brīvi organizēt savas uzņemšanas sistēmas saskaņā ar šo direktīvu. Pieteikuma iesniedzēji var brīvi pārvietoties attiecīgās dalībvalsts teritorijā.
2. Ja visi pieteikuma iesniedzēji efektīvi izmanto savas tiesības saskaņā ar šo direktīvu, dalībvalstis var sadalīt pieteikuma iesniedzējus pa izmitināšanas vietām savā teritorijā, lai pārvaldītu attiecīgās patvēruma un uzņemšanas sistēmas.
3. Sadalot vai pārdalot pieteikuma iesniedzējus pa izmitināšanas vietām, dalībvalstis ņem vērā objektīvus faktorus, tostarp ģimenes vienotību, kā minēts 14. pantā, un pieteikuma iesniedzēju īpašas uzņemšanas vajadzības.
4. Var noteikt, ka dalībvalstis materiālos uzņemšanas apstākļus nodrošina tikai tad, ja pieteikuma iesniedzēji faktiski dzīvo izmitināšanas vietās, pa kurām viņi ir sadalīti saskaņā ar 2. punktu.
5. Dalībvalstis var arī ieviest mehānismus savu uzņemšanas sistēmu vajadzību izvērtēšanai un reaģēšanai uz tām, tostarp mehānismus, ar kuriem pārbauda, vai pieteikuma iesniedzēji patiešām dzīvo izmitināšanas vietās, kuras viņiem ir iedalītas saskaņā ar 2. punktu.
6. Dalībvalstis prasa pieteikuma iesniedzējiem paziņot kompetentajām iestādēm savu pašreizējo adresi, tālruņa numuru, uz kuru tie var tikt sasniegti, un elektroniskā pasta adresi, ja tāda ir. Dalībvalstis arī prasa pieteikuma iesniedzējiem pēc iespējas drīz paziņot šādām kompetentajām iestādēm par jebkurām adreses, tālruņa numura vai elektroniskā pasta adreses izmaiņām.
7. Dalībvalstīm nav pienākuma pieņemt administratīvus lēmumus šā panta nolūkos.

*8. pants***Pieteikuma iesniedzēju izvietošana ģeogrāfiskā apgabalā**

1. Dalībvalstis var savā teritorijā pieteikuma iesniedzējus izvietot ģeogrāfiskā apgabalā, kur viņi var brīvi pārvietoties starptautiskās aizsardzības procedūras laikā saskaņā ar Regulu (ES) 2024/1348.
2. Dalībvalstis saskaņā ar 1. punktu var savā teritorijā pieteikuma izvietot iesniedzējus ģeogrāfiskā apgabalā vienīgi nolūkā nodrošināt pieteikumu ātru, efektīvu un rezultatīvu izskatīšanu atbilstoši Regulai (ES) 2024/1348 vai nolūkā noteikt minēto pieteikuma iesniedzēju izvietošanas ģeogrāfisko sadalījumu atbilstoši attiecīgo ģeogrāfisko apgabalu spējām.

Dalībvalstis saskaņā ar 5. pantu informē pieteikuma iesniedzējus par viņu izvietošānu ģeogrāfiskā apgabalā, tostarp par minētā apgabala ģeogrāfiskajām robežām.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka pieteikuma iesniedzēji var efektīvi izmantot savas tiesības saskaņā ar šo direktīvu un starptautiskās aizsardzības procedūrā paredzētās procesuālās garantijas ģeogrāfiskajā apgabalā, kurā minētie pieteikuma iesniedzēji ir izvietoti. Minētais ģeogrāfiskais apgabals ir pietiekami liels, tajā ir iespējams piekļūt vajadzīgajai publiskajai infrastruktūrai, un tas neietekmē privātās dzīves neaizskaramību.
4. Dalībvalstīm nav pienākuma pieņemt administratīvus lēmumus 1. punkta nolūkā.
5. Dalībvalstis pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma piešķir viņam atļauju uz laiku atstāt attiecīgo ģeogrāfisko apgabalu pienācīgi pamatotu neatliekamu un nopietnu ģimenes iemeslu dēļ vai nolūkā saņemt nepieciešamu ārstēšanu, kas šajā ģeogrāfiskajā apgabalā nav pieejama.

Ja pieteikuma iesniedzējs ģeogrāfisko apgabalu atstāj bez atļaujas, dalībvalsts piemēro tikai tādus sodus, kas paredzēti šajā direktīvā.

Pieteikuma iesniedzējam nav jāpieprasa atļauja, lai apmeklētu iestādes un tiesas, ja viņa ierašanās ir nepieciešama. Pieteikuma iesniedzējs par šādiem apmeklējumiem iepriekš informē kompetentās iestādes.

6. Ja ir konstatēts – cita starpā pieteikuma iesniedzēja pieprasītas 29. pantā paredzētās pārskatīšanas vai pārsūdzības rezultātā –, ka pieteikuma iesniedzējam attiecīgajā ģeogrāfiskajā apgabalā nav nodrošinātas iespējas efektīvi izmantot savas tiesības, ko paredz šī direktīva, vai starptautiskās aizsardzības procedūrā paredzētās procesuālās garantijas, viņu minētajā ģeogrāfiskajā apgabalā vairs neizvieto.
7. Pirms šā panta piemērošanas attiecīgā dalībvalsts savos tiesību aktos nosaka nosacījumus šā panta piemērošanai un informē Komisiju un Patvēruma aģentūru saskaņā ar Regulas (ES) 2021/2303 5. nodaļu.

9. pants

Pārvietošanās brīvības ierobežojumi

1. Dalībvalstis vajadzības gadījumā var izlemt, ka pieteikuma iesniedzējam ir atļauts dzīvot tikai konkrētā vietā, kas ir pielāgota pieteikuma iesniedzēju izmitināšanai, sabiedriskās kārtības apsvērumu dēļ vai ar mērķi efektīvi novērst pieteikuma iesniedzēja bēgšanu, ja pastāv bēgšanas risks, jo īpaši attiecībā uz:

- a) pieteikuma iesniedzējiem, kam saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1351 17. panta 4. punktu ir jāatrodas citā dalībvalstī; vai
- b) pieteikuma iesniedzējiem, kas pēc bēgšanas uz citu dalībvalsti ir pārsūtīti uz dalībvalsti, kurā viņiem ir jāatrodas saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1351 17. panta 4. punktu.

Ja pieteikuma iesniedzējam saskaņā ar šo punktu ir atļauts dzīvot tikai konkrētā vietā, materiālo uzņemšanas apstākļu nodrošināšana ir atkarīga no tā, vai pieteikuma iesniedzējs patiešām minētajā konkrētajā vietā dzīvo.

2. Dalībvalstis vajadzības gadījumā var pieprasīt pieteikuma iesniedzējiem pieteikties kompetentajās iestādēs noteiktā laikā vai samērīgos intervālos, taču nesamērīgi neskarot viņu tiesības, ko paredz šī direktīva.

Šādas pieteikšanās prasības var noteikt, lai nodrošinātu 1. punktā minēto lēmumu ievērošanu vai efektīvi atturētu pieteikuma iesniedzējus no bēgšanas.

3. Pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma dalībvalstis var viņam piešķirt atļauju uz laiku dzīvot ārpus konkrētās vietas, kas noteikta saskaņā ar 1. punktu. Lēmumus par šādas atļaujas piešķiršanu pieņem objektīvi un neitrāli, balstoties uz konkrētās lietas apstākļiem un paskaidrojot iemeslus, ja šāda atļauja nav piešķirta.

Pieteikuma iesniedzējam nav jāpieprasa atļauja, lai apmeklētu iestādes un tiesas, ja minētā pieteikuma iesniedzēja ierašanās ir nepieciešama. Pieteikuma iesniedzējs par šādiem apmeklējumiem informē kompetentās iestādes.

4. Saskaņā ar 1. un 2. punktu pieņemtie lēmumi ir samērīgi, un tajos ņem vērā pieteikuma iesniedzēja individuālās situācijas attiecīgos aspektus, tostarp minētā pieteikuma iesniedzēja īpašās uzņemšanas vajadzības.

5. Par jebkuru saskaņā ar šā panta 1. un 2. punktu pieņemtu lēmumu dalībvalstis minētajā lēmumā norāda faktiskos un attiecīgā gadījumā juridiskos pamatus. Pieteikuma iesniedzējus rakstiski informē par šādu lēmumu, kā arī par lēmuma apstrīdēšanas procedūrām saskaņā ar 29. pantu un par lēmumā noteikto pienākumu neievērošanas sekām. Dalībvalstis informē pieteikuma iesniedzējus viņiem saprotamā valodā vai valodā, kuru var pamatoti uzskatīt par viņiem saprotamu, kodolīgā, pārredzamā, vienkārši uztveramā un viegli pieklūstamā veidā, izmantojot skaidru un vienkāršu valodu. Dalībvalstis nodrošina, ka saskaņā ar šo pantu pieņemtos lēmumus *ex officio* pārskata tiesu iestāde, ja minētie lēmumi ir piemēroti ilgāk nekā divus mēnešus, vai ka minētos lēmumus var pārsūdzēt pēc attiecīgā pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma saskaņā ar 29. pantu.

10. pants

Aizturēšana

1. Dalībvalstis personu neaiztur tikai tāpēc, ka minētā persona ir pieteikuma iesniedzējs, vai minētā pieteikuma iesniedzēja valstspiederības dēļ. Aizturēšanas pamatā ir tikai viens vai vairāki 4. punktā noteiktie aizturēšanas pamatojumi. Aizturēšanai nav sodīšanas rakstura.

2. Vajadzības gadījumā un pamatojoties uz katras lietas individuālu izvērtējumu, dalībvalstis var pieteikuma iesniedzēju aizturēt, ja nav iespējams efektīvi piemērot citus mazāk ierobežojošus alternatīvus līdzekļus.
3. Aizturot pieteikuma iesniedzēju, dalībvalstis ņem vērā jebkuras redzamas pazīmes, izteikumus vai izturēšanos, kas liecina, ka pieteikuma iesniedzējam ir īpašas uzņemšanas vajadzības. Ja 25. pantā minētais izvērtējums vēl nav pabeigts, to pabeidz bez nepamatotas kavēšanās un tā rezultātus ņem vērā, lemjot par to, vai aizturēšana būtu jāturpina un vai aizturēšanas apstākļi būtu jāpielāgo.
4. Pieteikuma iesniedzēju var aizturēt, vienīgi balstoties uz vienu vai vairākiem šādiem pamatiem:
  - a) lai noteiktu vai pārbaudītu viņa identitāti vai valstspiederību;
  - b) lai noteiktu tos elementus, kuri ir viņa starptautiskās aizsardzības pieteikuma pamatā un kurus nevarētu noteikt bez aizturēšanas, jo īpaši tad, ja pastāv pieteikuma iesniedzēja bēgšanas risks;
  - c) lai nodrošinātu to juridisko pienākumu ievērošanu, kuri pieteikuma iesniedzējam noteikti ar individuālu lēmumu saskaņā ar 9. panta 1. punktu, gadījumos, kad pieteikuma iesniedzējs nav ievērojis šādus pienākumus un joprojām pastāv pieteikuma iesniedzēja bēgšanas risks;
  - d) lai saistībā ar robežprocedūru saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1348 43. pantu lemtu par pieteikuma iesniedzēja tiesībām ieceļot attiecīgajā teritorijā;
  - e) ja pieteikuma iesniedzējs ir aizturēts saistībā ar atgriešanas procedūru atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2008/115/EK⁽¹⁴⁾, lai sagatavotu atgriešanu vai īstenotu izraidīšanas procesu, un ja attiecīgā dalībvalsts var ar objektīviem kritērijiem, tostarp faktu, ka pieteikuma iesniedzējam jau ir bijusi iespēja izmantot patvēruma procedūru, pierādīt, ka pastāv pamatoti iemesli uzskatīt, ka viņš starptautiskās aizsardzības pieteikumu pauž vienīgi ar mērķi aizkavēt vai traucēt atgriešanas lēmuma izpildi;
  - f) ja to prasa valsts drošības vai sabiedriskās kārtības aizsardzība;
  - g) saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1351 44. pantu.

Pirmajā daļā minētos aizturēšanas pamatus nosaka valstu tiesību aktos.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka valstu tiesību aktos tiek paredzēti noteikumi attiecībā uz aizturēšanas alternatīvām, piemēram, regulāru pieteikšanos iestādēs, finansiālas garantijas iemaksu vai pienākumu uzturēties iedalītajā vietā.

11. pants

Garantijas aizturētiem pieteikuma iesniedzējiem

1. Pieteikuma iesniedzēju aiztur tikai uz visīsāko iespējamo laiku un tik ilgi, kamēr ir piemērojami 10. panta 4. punktā paredzētie pamati.

Administratīvās procedūras, kas attiecas uz 10. panta 4. punktā paredzētajiem aizturēšanas pamatiem, īsteno ar pienācīgu rūpību. Administratīvo procedūru kavēšanās, ko nav izraisījis pieteikuma iesniedzējs, nav pamats viņa turpmākai aizturēšanai.

2. Pieteikuma iesniedzēju aizturēšanas rīkojumu izdod rakstiski tiesu vai administratīvās iestādes. Aizturēšanas rīkojumā norāda faktiskos un juridiskos iemeslus, kas ir tā pamatā, kā arī to, kāpēc nav iespējams efektīvi piemērot mazāk ierobežojošus alternatīvus līdzekļus.

3. Ja aizturēšanas rīkojumu izdod administratīvās iestādes, dalībvalstis nodrošina aizturēšanas likumības ātru pārskatīšanu tiesā, to veicot *ex officio* vai pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma, vai abējādi. Ja šādu aizturēšanas likumības pārskatīšanu veic *ex officio*, to noslēdz pēc iespējas drīz, ņemot vērā katras lietas apstākļus, un ne vēlāk kā 15 dienu laikā vai izņēmuma situācijās 21 dienas laikā pēc aizturēšanas sākuma. Ja šādu pārskatīšanu veic pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma, to noslēdz pēc iespējas drīz, ņemot vērā katras lietas apstākļus, un ne vēlāk kā 15 dienu laikā vai izņēmuma situācijās 21 dienas laikā pēc attiecīgās procedūras sākuma.

⁽¹⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV L 348, 24.12.2008., 98. lpp.).

Ja pirmajā daļā minētā pārskatīšana tiesā gadījumā, kad to veic *ex officio*, nav noslēgta 21 dienas laikā pēc aizturēšanas vai gadījumā, kad to veic pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma, nav noslēgta 21 dienas laikā pēc attiecīgās procedūras sākuma, attiecīgo pieteikuma iesniedzēju nekavējoties atbrīvo.

4. Aizturētus pieteikuma iesniedzējus viņiem saprotamā valodā vai valodā, kuru var pamatoti uzskatīt par viņiem saprotamu, nekavējoties rakstiski informē par aizturēšanas iemesliem un valsts tiesību aktos noteiktajām procedūrām aizturēšanas rīkojuma apstrīdēšanai, kā arī par iespēju pieprasīt bezmaksas juridisko palīdzību un pārstāvību.

5. Tiesu iestāde samērīgos laika intervālos *ex officio* vai pēc attiecīgā pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma pārskata aizturēšanas pamatotību, jo īpaši tad, ja aizturēšana ir ilgstoša, ja rodas atbilstoši apstākļi vai ja kļūst pieejama jauna informācija, kas var ietekmēt aizturēšanas likumību.

Neskarot šā punkta pirmo daļu, nepavadītu nepilngadīgo aizturēšanas pamatotību *ex officio* pārskata regulāri.

Ja pārskatīšanas tiesā rezultātā tiek konstatēts, ka aizturēšana ir nelikumīga, attiecīgo pieteikuma iesniedzēju nekavējoties atbrīvo.

6. Ja šā panta 3. un 5. punktā minētais aizturēšanas rīkojums tiek pārskatīts tiesā, dalībvalstis nodrošina, ka pieteikuma iesniedzējiem ir pieejama bezmaksas juridiskā palīdzība un pārstāvība saskaņā ar 29. pantā noteiktajiem nosacījumiem.

12. pants

Aizturēšanas apstākļi

1. Pieteikuma iesniedzēji parasti tiek turēti īpašās aizturēšanas iestādēs. Ja dalībvalsts nevar nodrošināt pieteikuma iesniedzēja turēšanu īpašā aizturēšanas iestādē un ir spiesta viņu turēt ieslodzījuma vietā, aizturēto pieteikuma iesniedzēju tur atsevišķi no parastiem ieslodzītajiem, nodrošinot šajā direktīvā paredzēto aizturēšanas apstākļu pieejamību.

Ciktāl iespējams, aizturētos pieteikuma iesniedzējus tur atsevišķi no citiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kas nav iesnieguši starptautiskās aizsardzības pieteikumu.

Ja pieteikuma iesniedzējus nevar turēt atsevišķi no citiem trešo valstu valstspiederīgajiem, attiecīgā dalībvalsts nodrošina šajā direktīvā paredzēto aizturēšanas apstākļu pieejamību.

2. Aizturētajiem pieteikuma iesniedzējiem ir iespējas uzturēties ārpus telpām.

3. Dalībvalstis nodrošina personām, kas pārstāv ANO Augsto komisāru bēgļu lietās (UNHCR), iespēju sazināties ar pieteikuma iesniedzējiem un viņus apmeklēt apstākļos, kuros tiek ievērots privātums. Minētā iespēja attiecas arī uz organizāciju, kas attiecīgās dalībvalsts teritorijā saskaņā ar vienošanos ar minēto dalībvalsti darbojas UNHCR vārdā.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka ģimenes locekļiem, juridiskajiem konsultantiem vai padomdevējiem un personām, kas pārstāv attiecīgās nevalstiskās organizācijas, kuras atzīst attiecīgā dalībvalsts, ir iespēja sazināties ar pieteikuma iesniedzējiem un viņus apmeklēt apstākļos, kuros tiek ievērots privātums. Piekļuves ierobežojumus aizturēšanas iestādei var noteikt tikai tad, ja saskaņā ar valsts tiesību aktiem tie ir objektīvi nepieciešami drošības, sabiedriskās kārtības vai aizturēšanas iestādes administratīvās pārvaldības apsvērumu dēļ, ar nosacījumu, ka piekļuve tādējādi netiek būtiski ierobežota vai padarīta neiespējama.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka aizturētajiem pieteikuma iesniedzējiem sistemātiski tiek sniegta informācija, kurā izskaidroti noteikumi, kas tiek piemēroti aizturēšanas iestādē, un izklāstītas minēto pieteikuma iesniedzēju tiesības un pienākumi viņiem saprotamā valodā vai valodā, kuru ir pamats uzskatīt par viņiem saprotamu. Pienācīgi pamatotos gadījumos un uz saprātīgu laikposmu, kas ir pēc iespējas īss, dalībvalstis var atkāpties no minētā pienākuma gadījumā, ja pieteikuma iesniedzējs tiek aizturēts robežpostenī vai tranzīta zonā. Šo atkāpi nepiemēro Regulas (ES) 2024/1348 43. pantā minētajos gadījumos.

13. pants

Pieteikuma iesniedzēju ar īpašām uzņemšanas vajadzībām aizturēšana

1. Valsts iestādes pirmām kārtām pievērš uzmanību tādu aizturētu pieteikuma iesniedzēju veselībai, tostarp garīgajai veselībai, kuriem ir īpašas uzņemšanas vajadzības.

Neaiztur tādus pieteikuma iesniedzējus ar īpašām uzņemšanas vajadzībām, kuru aizturēšana nopietni apdraudētu viņu fizisko un garīgo veselību.

Ja pieteikuma iesniedzēji ar īpašām uzņemšanas vajadzībām tiek aizturēti, dalībvalstis minētajiem pieteikuma iesniedzējiem nodrošina regulāru pārraudzību un savlaicīgu atbilstošu atbalstu, ņemot vērā viņu konkrēto situāciju, tostarp viņu fizisko un garīgo veselību.

2. Nepilngadīgos neaiztur principā. Tā vietā viņus izvieto piemērotās izmitināšanas vietās saskaņā ar 26. un 27. pantu.

Ģimenēm ar nepilngadīgajiem parasti nodrošina atbilstīgas aizturēšanas alternatīvas saskaņā ar ģimenes vienotības principu. Šādas ģimenes izvieto tām piemērotās izmitināšanas vietās.

Izņēmuma apstākļos nepilngadīgos var aizturēt, aizturēšanu izmantojot tikai kā galējo līdzekli un pēc tam, kad ir konstatēts, ka citus mazāk ierobežojošus alternatīvus līdzekļus nav iespējams efektīvi piemērot, un kad ir secināts, ka aizturēšana ir viņu interesēs saskaņā ar 26. pantu:

- a) pavadītu nepilngadīgo gadījumā tad, ja ir aizturēts viens no nepilngadīgā vecākiem vai galvenais aprūpētājs; vai
- b) nepavadītu nepilngadīgo gadījumā tad, ja ar aizturēšanu tiek nodrošināta nepilngadīgā aizsardzība.

Šāda aizturēšana notiek uz visisāko iespējamo laikposmu. Nepilngadīgie nekādā gadījumā netiek turēti cietumā vai citās iestādēs, ko izmanto tiesībsardzības nolūkos. Tiek darīts viss iespējams, lai aizturētos nepilngadīgos atbrīvotu un izvietotu nepilngadīgajiem piemērotās izmitināšanas vietās.

Dalībvalstis pirmām kārtām ņem vērā bērna intereses, kā minēts 26. pantā.

Ja nepilngadīgos aiztur, viņiem ir tiesības uz izglītību saskaņā ar 16. pantu, izņemot gadījumus, kad ļoti īsā aizturēšanas perioda dēļ izglītības nodrošināšana viņiem sniegtu ierobežotus ieguvumus. Minētajiem nepilngadīgajiem ir arī iespēja iesaistīties brīvā laika pavadīšanas nodarbēs, tostarp rotaļās un atpūtas aktivitātēs, kas atbilst viņu vecumam.

3. Ja nepavadīti nepilngadīgie tiek aizturēti, viņus izmitina iestādēs, kas ir pielāgotas nepavadītu nepilngadīgo izmitināšanai. Šādām iestādēm tiek nodrošināts personāls, kas ir kvalificēts aizsargāt nepavadītu nepilngadīgo tiesības un rūpēties par viņu vajadzībām.

Ja tiek aizturēti nepavadīti nepilngadīgie, dalībvalstis nodrošina, ka viņus izmitina atsevišķi no pieaugušajiem.

4. Aizturētās ģimenes izmitina atsevišķi, nodrošinot pienācīgu privātumu.

Aizturētas ģimenes ar nepilngadīgiem bērniem izmitina aizturēšanas iestādēs, kas pielāgotas nepilngadīgo vajadzībām.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka aizturētos pieteikuma iesniedzējus vīriešus un aizturētās pieteikuma iesniedzējas sievietes izmitina atsevišķi, ja vien viņi nav ģimenes locekļi un ja vien visas attiecīgās personas nepiekrīt izmitināšanai kopīgi.

Pirmajā daļā paredzētos izņēmumus var attiecināt arī uz kopīgu telpu izmantošanu, kuras paredzētas atpūtai vai sociālām aktivitātēm, tostarp maltītēm.

6. Pienācīgi pamatotos gadījumos un uz saprātīgu laikposmu, kas ir pēc iespējas īss, dalībvalstis var atkāpties no 3. punkta pirmās daļas, 4. punkta un 5. punkta pirmās daļas, ja pieteikuma iesniedzējs tiek aizturēts robežpostenī vai tranzīta zonā, izņemot gadījumus, kas minēti Regulas (ES) 2024/1348 43. pantā. Dalībvalstu rīcībā ir atbilstīga infrastruktūra un pietiekami līdzekļi, lai nodrošinātu, ka šajā punktā minētās atkāpes piemēro tikai izņēmuma situācijās. Ja dalībvalstis piemēro minētās atkāpes, tās par to informē Komisiju un Patvēruma aģentūru.

14. pants

Ģimenes

Ja dalībvalsts nodrošina pieteikuma iesniedzējiem mājokli, tā veic atbilstīgus pasākumus, lai pēc iespējas saglabātu ģimenes vienotību savā teritorijā. Šādus pasākumus īsteno ar pieteikuma iesniedzēja piekrišanu.

15. pants

Medicīniskā pārbaude

Dalībvalstis var pieprasīt veikt pieteikuma iesniedzēju medicīnisko pārbaudi, pamatojoties uz sabiedrības veselības apsvērumiem.

16. pants

Nepilngadīgo skološana un izglītošana

1. Dalībvalstis nodrošina pieteikuma iesniedzēju nepilngadīgajiem bērniem un nepilngadīgiem pieteikuma iesniedzējiem tādu pašu piekļuvi izglītībai kā saviem valstspiederīgajiem saskaņā ar līdzīgiem nosacījumiem tik ilgi, kamēr pret šādiem nepilngadīgajiem vai viņu vecākiem netiek faktiski veikti izraidīšanas pasākumi.

Tiek ņemtas vērā nepilngadīgo īpašās vajadzības, it sevišķi, ievērojot bērna tiesības uz izglītību un piekļuvi veselības aprūpei. Nepilngadīgo izglītība principā ir integrēta dalībvalstu valstspiederīgajiem paredzētās izglītības sistēmā un ir kvalitātes ziņā ir tāda pati. Dalībvalstis arī dara visu iespējamo, lai nodrošinātu nepilngadīgo izglītības nepārtrauktību tik ilgi, kamēr pret viņiem vai viņu vecākiem netiek faktiski veikti izraidīšanas pasākumi.

Dalībvalstis neliedz iespēju iegūt vidējo izglītību tikai tāpēc, ka nepilngadīgais ir kļuvis pilngadīgs.

2. Dalībvalstis nodrošina nepilngadīgajiem, kas minēti 1. punktā, piekļuvi izglītības sistēmai pēc iespējas drīz un ne vēlāk kā divu mēnešu laikā no starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniegšanas dienas, ņemot vērā skolas brīvdienas. Dalībvalstis nodrošina piekļuvi izglītībai vispārējās izglītības sistēmas ietvaros. Tomēr kā pagaidu pasākumu un uz laiku, kas nepārsniedz vienu mēnesi, dalībvalstis var paredzēt izglītības nodrošināšanu ārpus vispārējās izglītības sistēmas.

Nepilngadīgajiem nodrošina sagatavošanas nodarbības, tostarp valodas nodarbības, ja tas ir vajadzīgs, lai atvieglotu viņu piekļuvi vispārējās izglītības sistēmai un dalību tajā.

3. Ja piekļuvi vispārējās izglītības sistēmai nav iespējams nodrošināt nepilngadīgā īpašās situācijas dēļ, attiecīgā dalībvalsts piedāvā citas izglītības iespējas saskaņā ar savas valsts tiesību aktiem un praksi.

17. pants

Nodarbinātība

1. Dalībvalstis nodrošina, ka pieteikuma iesniedzējiem tiek ļauts piekļūt darba tirgum ne vēlāk kā sešu mēnešu laikā no starptautiskās aizsardzības pieteikuma reģistrācijas dienas, ja kompetentā iestāde nav pieņēmusi administratīvu lēmumu un kavēšanos nav izraisījis pieteikuma iesniedzējs.

Ja dalībvalsts ir paātrinājusi starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu pēc būtības saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1348 42. panta 1. punkta a) līdz f) apakšpunktu, piekļuvi darba tirgum nepiešķir vai, ja tā jau ir piešķirta, to atsauc.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka pieteikuma iesniedzēji, kuriem saskaņā ar 1. punktu ir atļauts piekļūt darba tirgum, faktiski var tam piekļūt atbilstīgi valsts tiesību aktiem.

Darba tirgus politikas dēļ, tostarp saistībā ar bezdarba līmeni jauniešu vidū, dalībvalstis var pārbaudīt, vai konkrētu vakanci, ko darba devējs apsver piešķirt pieteikuma iesniedzējam, kuram ir atļauts piekļūt darba tirgum saskaņā ar 1. punktu, varētu aizpildīt attiecīgās dalībvalsts valstspiederīgie, citi Savienības pilsoņi vai trešo valstu valstspiederīgie un bezvalstnieki, kas

likumīgi uzturas minētajā dalībvalstī. Ja dalībvalsts konstatē, ka konkrēto vakanci varētu aizpildīt šādas personas, dalībvalsts vai darba devējs var atteikties pieteikuma iesniedzēju pieņemt darbā minētajā amatā.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka pret pieteikuma iesniedzējiem, kam saskaņā ar 1. punktu ir atļauts piekļūt darba tirgum, izturas tāpat kā pret savas valsts valstspiederīgajiem attiecībā uz:

- a) nodarbinātības nosacījumiem, minimālo darbības vecumu un darba nosacījumiem, tostarp atalgojumu un atlaišanu, darba laiku, atvaļinājumu un svētku dienām, kā arī veselības aizsardzības un drošības prasībām darba vietā;
- b) biedrošanās brīvību un piederību organizācijai un dalību organizācijā, kas pārstāv darba ņēmējus vai darba devējus, vai jebkurā organizācijā, kuras locekļi ir konkrētu profesiju pārstāvji, tostarp šo organizāciju piešķirtajām priekšrocībām, neskarot valsts noteikumus sabiedriskās kārtības un sabiedriskās drošības jomā;
- c) izglītību un profesionālo apmācību, tostarp mācību kursiem prasmju uzlabošanai, praktisko darba pieredzi un profesionālās orientācijas pakalpojumiem;
- d) diplomu, apliecību un citu oficiālu kvalifikācijas apliecinājuma dokumentu atzīšanu spēkā esošajās ārvalstīs iegūtas kvalifikācijas atzīšanas procedūrās; un
- e) piekļuvi atbilstošām shēmām pieteikuma iesniedzēju iepriekšējo mācību rezultātu un pieredzes novērtēšanai, validēšanai un atzīšanai.

4. Pieteikuma iesniedzēju, kam ir atļauts piekļūt darba tirgum saskaņā ar 1. punktu, gadījumā dalībvalstis var ierobežot vienlīdzīgo attieksmi:

- a) attiecībā uz 3. punkta b) apakšpunktu, liedzot viņiem piedalīties publisko tiesību reglamentētu struktūru vadībā un ieņemt publisko tiesību reglamentētus amatus;
- b) attiecībā uz 3. punkta c) apakšpunktu, liedzot viņiem:
  - i) ar izglītību un profesionālo apmācību saistītas stipendijas un aizdevumus un maksu segšanu attiecībā uz piekļuvi augstskolas vai pēc-vidusskolas izglītībai saskaņā ar valsts tiesību aktiem; un
  - ii) izglītību un profesionālo apmācību, kas netiek nodrošināta saskaņā ar spēkā esošu darba līgumu, arī tad, ja tā tiek nodrošināta nodarbinātības veicināšanas nolūkos;
- c) attiecībā uz 3. punkta d) vai e) apakšpunktu: nenodrošinot vienlīdzīgu attieksmi vismaz trīs mēnešus pēc starptautiskās aizsardzības pieteikuma reģistrācijas dienas.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka pret pieteikuma iesniedzējiem, kas ir nodarbināti vai kas uz iepriekšējās nodarbinātības pamata ir tiesīgi saņemt sociālā nodrošinājuma pabalstus, izturas tāpat kā pret saviem valstspiederīgajiem attiecībā uz sociālā nodrošinājuma jomām, kas minētas Regulas (EK) Nr. 883/2004 3. panta 1. un 2. punktā.

6. Neskarot Regulu (ES) Nr. 1231/2010, dalībvalstis šā panta 5. punktā paredzēto vienlīdzīgo attieksmi var ierobežot, izslēdzot sociālā nodrošinājuma pabalstus, kas nav atkarīgi no nodarbinātības periodiem vai iemaksām.

7. Tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi nenozīmē uzturēšanās tiesības gadījumos, kad pieteikuma iesniedzēja tiesības palikt ir izbeigtas ar lēmumu, kas pieņemts saskaņā ar Regulu (ES) 2024/1348.

8. Šā panta 3. punkta d) apakšpunkta nolūkā un neskarot Direktīvas 2005/36/EK 2. panta 2. punktu un 3. panta 3. punktu, dalībvalstis pieteikuma iesniedzējiem, kuri nevar uzrādīt savu kvalifikāciju apliecinājošus dokumentus, pēc iespējas atvieglo pilnīgu piekļuvi spēkā esošajām ārvalstīs iegūtas kvalifikācijas atzīšanas procedūrām.

9. Ja pieteikuma iesniedzējam ir tiesības pārsūdzības procedūras laikā palikt dalībvalsts teritorijā, piekļuvi darba tirgum minētas procedūras laikā neatceļ līdz brīdim, kamēr pārsūdzības lietā nav sniegts atteikums.

18. pants

Valodu kursi un profesionālā apmācība

Dalībvalstis nodrošina pieteikuma iesniedzējiem piekļuvi tādiem valodu kursiem, pilsoniskās izglītības kursiem vai profesionālās apmācības kursiem, kurus minētās dalībvalstis uzskata par piemērotiem, lai palīdzētu uzlabot pieteikuma iesniedzēju spējas rīkoties patstāvīgi, mijiedarboties ar kompetentajām iestādēm vai atrast darbu, vai – atkarībā no valsts sistēmas – dalībvalstis atvieglo piekļuvi šādiem kursiem neatkarīgi no tā, vai pieteikuma iesniedzējiem ir piešķirta piekļuve darba tirgum saskaņā ar 17. pantu.

Ja pieteikuma iesniedzējiem ir pietiekami līdzekļi, dalībvalstis var pieprasīt viņiem pilnībā vai daļēji segt pirmajā daļā minēto kursu izmaksas.

19. pants

Vispārīgi noteikumi par materiālajiem uzņemšanas apstākļiem un veselības aprūpi

1. Dalībvalstis nodrošina, ka materiālie uzņemšanas apstākļi pieteikuma iesniedzējiem ir pieejami no brīža, kad viņi pauž starptautiskās aizsardzības pieteikumu saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1348 26. pantu.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka materiālie uzņemšanas apstākļi un veselības aprūpe, kas saņemta saskaņā ar 22. pantu, garantē pieteikuma iesniedzējiem pienācīgu dzīves līmeni, nodrošinot viņu iztiku un aizsargājot viņu fizisko un garīgo veselību, kā arī garantējot viņu tiesību ievērošanu saskaņā ar Hartu.

Dalībvalstis nodrošina, ka pirmajā daļā minētais pienācīgais dzīves līmenis tiek nodrošināts arī situācijās, kad pieteikuma iesniedzējiem ir īpašas uzņemšanas vajadzības un kad viņi ir aizturēti.

3. Dalībvalstis var nodrošināt visus vai dažus materiālos uzņemšanas apstākļus ar nosacījumu, ka pieteikuma iesniedzējiem nepietiek līdzekļu, lai nodrošinātu pienācīgu dzīves līmeni, kā minēts 2. punktā.

4. Neskarot 2. punktu, dalībvalstis drīkst pieprasīt pieteikuma iesniedzējiem pilnībā vai daļēji segt materiālo uzņemšanas apstākļu izmaksas, ja minētajiem pieteikuma iesniedzējiem tam ir pietiekami līdzekļi, piemēram, ja viņi ir pietiekamu laikposmu strādājuši.

Neskarot 2. punktu, dalībvalstis drīkst pieteikuma iesniedzējiem pieprasīt pilnībā vai daļēji segt saņemtās veselības aprūpes izmaksas, ja minētajiem pieteikuma iesniedzējiem tam ir pietiekami līdzekļi, izņemot gadījumus, kad veselības aprūpi minēto dalībvalstu valstspiederīgajiem sniedz bez maksas.

5. Ja atklājas, ka pieteikuma iesniedzējam laikā, kad viņam tika nodrošināts pienācīgs dzīves līmenis, bija pietiekami līdzekļi, lai segtu izmaksas, kas saistītas ar materiālajiem uzņemšanas apstākļiem vai veselības aprūpi, kura saņemta saskaņā ar 4. punktu, dalībvalstis var pieprasīt pieteikuma iesniedzējam atlīdzināt izmaksas, kas saistītas ar materiālajiem uzņemšanas apstākļiem vai veselības aprūpi.

6. Novērtējot pieteikuma iesniedzēja resursus, pieprasot viņam pilnībā vai daļēji segt izmaksas, kas saistītas ar materiālajiem uzņemšanas apstākļiem vai veselības aprūpi, vai pieprasot viņam atlīdzināt izmaksas saskaņā ar 5. punktu, dalībvalstis ievēro samērīguma principu. Dalībvalstis arī ņem vērā pieteikuma iesniedzēja individuālos apstākļus un nepieciešamību ievērot viņa cieņu vai neaizskaramību, tostarp pieteikuma iesniedzēja īpašās uzņemšanas vajadzības.

7. Ja dalībvalstis nodrošina materiālos uzņemšanas apstākļus finansiālu pabalstu vai kuponu veidā, to apmēru nosaka, pamatojoties uz līmeņiem, kurus attiecīgā dalībvalsts noteikusi vai nu ar tiesību aktiem vai praksi, lai nodrošinātu pienācīgu dzīves līmeni valstspiederīgajiem. Dalībvalstis par minētajiem līmeņiem attiecīgi informē Komisiju un Patvēruma aģentūru. Šajā ziņā dalībvalstis pret pieteikuma iesniedzējiem var attiekties mazāk labvēlīgi nekā pret saviem valstspiederīgajiem, jo īpaši tad, ja materiālais atbalsts pilnībā vai daļēji tiek sniegts natūrā vai ja ar minētajiem līmeņiem, ko attiecina uz valstspiederīgajiem, cenšas nodrošināt augstāku dzīves līmeni par to, kāds šajā direktīvā paredzēts pieteikuma iesniedzējiem.

20. pants

Materiālo uzņemšanas apstākļu veidi

1. Ja dalībvalstis mājokli nodrošina natūrā, tās garantē, ka šāds mājoklis pieteikuma iesniedzējam nodrošina pienācīgu dzīves līmeni saskaņā ar 19. panta 2. punktu, kā arī tās sniedz nepieciešamo atbalstu pieteikuma iesniedzēju īpašo uzņemšanas vajadzību apmierināšanai. Mājokli nodrošina vienā no turpmāk minētajiem veidiem vai to kombinācijām:
  - a) telpas, ko izmanto pieteikuma iesniedzēju izmitināšanai tādu starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanas laikā, kuri pausti uz robežas vai tranzīta zonās;
  - b) izmitināšanas centri;
  - c) privātmājas, dzīvokļi, viesnīcas vai citas telpas, kas pielāgotas pieteikuma iesniedzēju izmitināšanai.
2. Neskarot nekādus konkrētus aizturēšanas apstākļus, kas paredzēti 12. un 13. pantā, saistībā ar šā panta 1. punkta a), b) un c) apakšpunktā minēto mājokli dalībvalstis nodrošina, ka:
  - a) pieteikuma iesniedzējiem tiek garantēta ģimenes dzīves aizsardzība;
  - b) pieteikuma iesniedzējiem ir iespēja sazināties ar radniekiem, juridiskajiem konsultantiem vai padomdevējiem, kā arī ar personām, kas pārstāv UNHCR un citas attiecīgas valstu, starptautiskas un nevalstiskas organizācijas un struktūras;
  - c) ģimenes locekļiem, juridiskajiem konsultantiem vai padomdevējiem un personām, kas pārstāv UNHCR un attiecīgajā dalībvalstī atzītas attiecīgas nevalstiskās organizācijas, atļauj apmeklēt mājokļus, lai sniegtu palīdzību pieteikuma iesniedzējiem; šādu piekļuvi var ierobežot vienīgi telpu un pieteikuma iesniedzēju drošības apsvērumu dēļ.
3. Dalībvalstis, nodrošinot materiālos uzņemšanas apstākļus, ņem vērā ar dzimumu un vecumu saistītus apsvērumus un situāciju, kādā ir pieteikuma iesniedzēji ar īpašām uzņemšanas vajadzībām.
4. Nodrošinot mājokli saskaņā ar 1. punktu, dalībvalstis veic attiecīgus pasākumus, lai pēc iespējas nodrošinātu, ka netiek pieļauti uzbrukumi un vardarbība, tostarp vardarbība ar seksuālu, dzimumbalstītu, rasistisku un reliģisku motīvu.
5. Ja pieteikuma iesniedzējas sievietes tiek izvietotas izmitināšanas centros, dalībvalstis nodrošina atsevišķas sanitārās telpas un drošu vietu minētajos centros viņām un viņu nepilngadīgajiem bērniem.
6. Dalībvalstis pēc iespējas nodrošina, lai apgādājami pieauguši pieteikuma iesniedzēji ar īpašām uzņemšanas vajadzībām tiktu izmitināti kopā ar pieaugušiem tuviem radniekiem, kuri jau atrodas tajā pašā dalībvalstī un kuri ir par viņiem atbildīgi saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem vai praksi.
7. Dalībvalstis nodrošina, ka pieteikuma iesniedzējus pārvieto no viena mājokļa uz citu vienīgi nepieciešamības gadījumā. Dalībvalstis nodrošina pieteikuma iesniedzējiem iespēju paziņot saviem juridiskajiem konsultantiem vai padomdevējiem par šādu pārvietošanu un darīt zināmu viņu jauno adresi.
8. Personas, kas nodrošina materiālos uzņemšanas apstākļus, tostarp personas, kas nodrošina veselības aprūpi un izglītību izmitināšanas centros, ir atbilstoši apmācītas un attiecībā uz informāciju, ko tās iegūst, veicot darba pienākumus, ievēro valstu tiesību aktos paredzētos konfidencialitātes noteikumus.
9. Dalībvalstis var iesaistīt pieteikuma iesniedzējus izmitināšanas centra materiālo resursu un nemateriālo dzīves aspektu pārvaldīšanā ar iemītniekus pārstāvošas padomdevējas valdes vai padomes starpniecību. Neskarot 17. pantu, dalībvalstis var arī ļaut pieteikuma iesniedzējiem veikt brīvprātīgo darbu ārpus izmitināšanas centra, ievērojot valstu tiesību aktos paredzētos nosacījumus.
10. Pienācīgi pamatotos gadījumos dalībvalstis izņēmuma kārtā un uz saprātīgu laikposmu, kas ir pēc iespējas īsāks, var nodrošināt materiālos uzņemšanas apstākļus, kas atšķiras no šajā pantā paredzētajiem materiālajiem uzņemšanas apstākļiem, ja:
  - a) saskaņā ar 25. pantu nepieciešams pieteikuma iesniedzēja īpašo uzņemšanas vajadzību novērtējums;

- b) parasti pieejamās izvietošanas iespējas ir uz laiku izsmeltas vai ja nesamērīga izmitināmo personu skaita vai dabas vai cilvēka izraisītu katastrofu dēļ parasti pieejamās izmitināšanas iespējas uz laiku nav pieejamas.

Atšķirīgi materiālie uzņemšanas apstākļi, kas minēti šā punkta pirmajā daļā, jebkurā gadījumā visiem pieteikuma iesniedzējiem nodrošina piekļuvi veselības aprūpei saskaņā ar 22. pantu un tādu dzīves līmeni, kas atbilst Savienības tiesību aktiem, tostarp Hartai, un starptautiskajām saistībām.

Ja dalībvalsts nodrošina atšķirīgus materiālos uzņemšanas apstākļus saskaņā ar šā punkta pirmo daļu, minētā dalībvalsts saskaņā ar 32. panta 2. punktu nekavējoties informē Komisiju un Patvēruma aģentūru par sava ārkārtas pasākumu plāna aktivēšanu. Tiklīdz minēto atšķirīgo materiālo apstākļu nodrošināšanas iemesli vairs nepastāv, minētā dalībvalsts arī par to informē Komisiju un Patvēruma aģentūru.

21. pants

Uzņemšanas apstākļi dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kurā pieteikuma iesniedzējam ir jāatrodas

No brīža, kad pieteikuma iesniedzējiem ir paziņots lēmums par viņu pārsūtīšanu uz atbildīgo dalībvalsti saskaņā ar Regulu (ES) 2024/1351, viņiem nav tiesību uz šīs direktīvas 17.–20. pantā izklāstītajiem uzņemšanas apstākļiem nevienā dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kurā viņiem ir jāatrodas saskaņā ar Regulu (ES) 2024/1351. Tas neskar nepieciešamību nodrošināt tādu dzīves līmeni, kas atbilst Savienības tiesību aktiem, tostarp Hartai, un starptautiskajām saistībām.

Pārsūtīšanas lēmumā norāda, ka attiecīgie uzņemšanas apstākļi ir atteikti saskaņā ar šo pantu, ja vien par to nav izdots atsevišķs lēmums. Pieteikuma iesniedzēju informē par viņa tiesībām un pienākumiem attiecībā uz minēto lēmumu.

22. pants

Veselības aprūpe

1. Dalībvalstis nodrošina, ka pieteikuma iesniedzēji, neatkarīgi no tā, kur viņiem ir jāatrodas saskaņā ar Regulu (ES) 2024/1351, saņem nepieciešamo veselības aprūpi, ko nodrošina gan vispārējās prakses ārsti, gan vajadzības gadījumā speciālisti. Šāda nepieciešamā veselības aprūpe ir pietiekami kvalitatīva un ietver vismaz neatliekamo medicīnisko palīdzību un slimību, tostarp nopietnu garīgo traucējumu, primāro ārstēšanu, kā arī seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpi, kas ir būtiska nopietnu fiziskās veselības problēmu ārstēšanai.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka pieteikuma iesniedzēju nepilngadīgiem bērniem, kā arī nepilngadīgiem pieteikuma iesniedzējiem ir pieejama tāda pati veselības aprūpe kā attiecīgās valsts nepilngadīgiem valstspiederīgajiem. Dalībvalstis nodrošina, ka saskaņā ar šo pantu sniegtā konkrētā ārstēšana, kas sāka pirms nepilngadīgā pilngadības sasniegšanas un tiek uzskatīta par nepieciešamu, tiek turpināta bez pārtraukumiem vai kavēšanās arī pēc tam, kad nepilngadīgais ir sasniedzis pilngadību.

3. Ja tas nepieciešams medicīnisku iemeslu dēļ, dalībvalstis nodrošina pieteikuma iesniedzējiem ar īpašām uzņemšanas vajadzībām nepieciešamo medicīnisko vai citu palīdzību, piemēram, nepieciešamo rehabilitāciju un medicīniskās palīgierīces, tostarp atbilstošu garīgās veselības aprūpi.

III NODAĻA

MATERIĀLO UZŅĒMŠANAS APSTĀKĻU IEROBEŽOŠANA VAI ATTEIKŠANA

23. pants

Materiālo uzņemšanas apstākļu ierobežošana vai atteikšana

1. Dalībvalstis var samazināt vai atteikt dienasnaudu pieteikuma iesniedzējiem, kuriem ir jāatrodas to teritorijā saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1351 17. panta 4. punktu.

Pienācīgi pamatotos gadījumos un samērīgā veidā dalībvalstis var arī:

- a) ierobežot citus materiālos uzņemšanas apstākļus vai,
  - b) ja piemērojams 2. punkta e) apakšpunkts, atteikt citus materiālos uzņemšanas apstākļus.
2. Dalībvalstis var pieņemt lēmumu saskaņā ar 1. punktu, ja pieteikuma iesniedzējs:
- a) bez atļaujas atstāj ģeogrāfisko apgabalu, kurā viņš var brīvi pārvietoties saskaņā ar 8. pantu, vai dzīvesvietu konkrētā vietā, kuru viņam noteikusi kompetentā iestāde saskaņā ar 9. pantu, vai aizbēg;
  - b) nesadarbojas ar kompetentajām iestādēm vai neievēro to noteiktās procedūras noteikumus;
  - c) ir iesniedzis turpmāku pieteikumu, kā definēts Regulas (ES) 2024/1348 3. panta 19. punktā;
  - d) ir slēpis finansiālos līdzekļus un tādējādi ir nepamatoti izmantojis materiālos uzņemšanas apstākļus;
  - e) ir nopietni vai atkārtoti pārkāpis izmitināšanas centra noteikumus vai tajā uzvedies vardarbīgi vai izteicis draudus; vai
  - f) nepedalās obligātajos integrācijas pasākumos, ja dalībvalsts tādus nodrošina vai atbalsta, ja vien nepastāv apstākļi, ko pieteikuma iesniedzējs nevar kontrolēt.
3. Ja dalībvalsts ir pieņēmusi lēmumu 2. punkta a), b) vai f) apakšpunktā minētajā situācijā un ja minētā lēmuma pamatā esošie apstākļi vairs nepastāv, tā apsver, vai dažus vai visus atteiktos vai ierobežotos materiālos uzņemšanas apstākļus ir iespējams atjaunot. Ja netiek atjaunoti visi materiālie uzņemšanas apstākļi, dalībvalsts pieņem pienācīgi pamatotu lēmumu un to paziņo pieteikuma iesniedzējam.
4. Lēmumus saskaņā ar šā panta 1. punktu pieņem objektīvi un neitrāli, balstoties uz konkrētās lietas apstākļiem un paskaidrojot to pamatā esošos iemeslus. Lēmumu pamatā ir pieteikuma iesniedzēja konkrētā situācija, it sevišķi attiecībā uz pieteikuma iesniedzējiem ar īpašām uzņemšanas vajadzībām, un tajos ņem vērā samērīguma principu. Dalībvalstis visiem pieteikuma iesniedzējiem nodrošina piekļuvi veselības aprūpei saskaņā ar 22. pantu un tādu dzīves līmeni, kas atbilst Savienības tiesību aktiem, tostarp Hartai, un starptautiskajām saistībām.
5. Dalībvalstis nodrošina, ka materiālos uzņemšanas apstākļus neierobežo vai neatsaka līdz lēmuma pieņemšanai 2. punktā minētajā situācijā.

IV NODAĻA

NOTEIKUMI ATTIECĪBĀ UZ PIETEIKUMA IESNIEDZĒJIEM AR ĪPAŠĀM UZŅĒMŠANAS VAJADZĪBĀM

24. pants

Pieteikuma iesniedzēji ar īpašām uzņemšanas vajadzībām

Dalībvalstis ņem vērā pieteikuma iesniedzēju ar īpašām uzņemšanas vajadzībām konkrēto situāciju.

Dalībvalstis ņem vērā, ka pastāv lielāka iespējamība, ka īpašas uzņemšanas vajadzības ir noteiktiem pieteikuma iesniedzējiem, kas pieder pie jebkuras no turpmāk minētajām kategorijām:

- a) nepilngadīgie;
- b) nepavadīti nepilngadīgie;
- c) personas ar invaliditāti;
- d) vecāka gadagājuma cilvēki;

- e) grūtnieces;
- f) lesbietes, geji, biseksuāļi, transpersonas un interseksuāļi;
- g) vientuļie vecāki ar nepilngadīgiem bērniem;
- h) cilvēku tirdzniecībā cietušie;
- i) personas ar smagām slimībām;
- j) personas ar garīgiem traucējumiem, tostarp posttraumatiskā stresa sindromu;
- k) personas, kuras ir pārcietušas spīdzināšanu, izvarošanu vai citu veidu nopietnu psiholoģisku, fizisku vai seksuālu vardarbību, piemēram, personas, kas cietušas no dzimumbalstītas vardarbības, sieviešu dzimumorgānu kropļošanas, bērnu vai piespiedu laulībām vai vardarbības, kas veikta ar seksuālu, dzimumbalstītu, rasistisku vai reliģisku motīvu.

25. pants

Īpašo uzņemšanas vajadzību izvērtējums

1. Lai efektīvi īstenotu 24. pantu, dalībvalstis, vajadzības gadījumā izmantojot mutisko tulkošanu, cik vien drīz iespējams pēc starptautiskās aizsardzības pieteikuma paušanas individuāli izvērtē pieteikuma iesniedzēju, nosakot, vai viņam ir īpašas uzņemšanas vajadzības.

Šā punkta pirmajā daļā minēto izvērtējumu var iekļaut spēkā esošajās valsts procedūrās vai izvērtējumā, kas minēts Regulas (ES) 2024/1348 20. pantā.

Šā punkta pirmajā daļā minēto izvērtējumu sāk ar īpašo uzņemšanas vajadzību apzināšanu, ko veic, par pamatu ņemot redzamas pazīmes vai pieteikuma iesniedzēja izteikumus vai izturēšanos, vai attiecīgā gadījumā pieteikuma iesniedzēja vecāku vai pārstāvja izteikumus.

Šā punkta pirmajā daļā minēto izvērtējumu pabeidz 30 dienu laikā pēc starptautiskās aizsardzības pieteikuma paušanas vai, ja tas ir iekļauts Regulas (ES) 2024/1348 20. pantā minētajā izvērtējumā, un minētajā regulā noteiktajā termiņā risina īpašās uzņemšanas vajadzības, kas apzinātas, pamatojoties uz šādu izvērtējumu.

Ja īpašās uzņemšanas vajadzības kļūst zināmas starptautiskās aizsardzības procedūras vēlākā posmā, dalībvalstis tās izvērtē un apmierina.

Dalībvalstis nodrošina, ka atbalstā, ko sniedz pieteikuma iesniedzējiem ar īpašām uzņemšanas vajadzībām saskaņā ar šo direktīvu, viņu īpašās uzņemšanas vajadzības tiek ņemtas vērā visā starptautiskās aizsardzības procedūras laikā, kā arī dalībvalstis nodrošina viņu situācijas pienācīgu uzraudzību.

2. Šā panta 1. punkta nolūkā dalībvalstis nodrošina, ka darbinieki, kas izvērtē īpašās uzņemšanas vajadzības saskaņā ar šo pantu:

- a) ir apmācīti un turpina tikt apmācīti konstatēt pazīmes, kas liecina, ka pieteikuma iesniedzējam ir īpašas uzņemšanas vajadzības, un pēc minēto vajadzību apzināšanas tās apmierina;
- b) kompetento iestāžu rīcībā esošajā pieteikuma iesniedzēja lietā iekļauj informāciju par pieteikuma iesniedzēja īpašo uzņemšanas vajadzību raksturu un aprakstu par redzamajām pazīmēm vai pieteikuma iesniedzēja izteikumiem vai izturēšanos, kam ir nozīme īpašo uzņemšanas vajadzību izvērtēšanā, kā arī norāda minēto vajadzību apmierināšanai apzinātos pasākumus un par to atbildīgās iestādes; un
- c) ar nosacījumu, ka iepriekš tiek saņemta piekrišana saskaņā ar valsts tiesību aktiem, pieteikuma iesniedzējus nosūta pie attiecīga ārsta vai psihologa, lai padziļinātāk izvērtētu viņu psiholoģisko un fizisko stāvokli, ja ir pazīmes, ka viņu garīgās vai fiziskās veselības stāvoklis varētu ietekmēt viņu uzņemšanas vajadzības; vajadzības gadījumā apmācīti tulki nodrošina mutisko tulkošanu, lai pieteikuma iesniedzējs varētu sazināties ar medicīnas darbiniekiem; ja šādu apmācītu speciālistu trūkums varētu aizkavēt ārstēšanu, mutisko tulkošanu var nodrošināt citas pilngadīgas personas ar nosacījumu, ka pieteikuma iesniedzējs tam piekrīt.

Kompetentās iestādes, lemjot par to, kāda veida īpašo uzņemšanas atbalstu varētu sniegt pieteikuma iesniedzējam, ņem vērā c) apakšpunktā minētā izvērtējuma rezultātus.

3. Izvērtējumam, kas minēts 1. punkta pirmajā daļā, nav jānotiek administratīvas procedūras veidā.
4. Tikai pieteikuma iesniedzēji ar īpašām uzņemšanas vajadzībām var saņemt īpašo atbalstu saskaņā ar šo direktīvu.
5. Šā panta 1. punkta pirmajā daļā paredzētais izvērtējums neskar starptautiskās aizsardzības vajadzību izvērtējumu saskaņā ar Regulu (ES) 2024/1347.

26. pants

Nepilngadīgie

1. Īstenojot šīs direktīvas noteikumus, kas var skart nepilngadīgos, dalībvalstis pirmām kārtām ņem vērā bērna intereses. Dalībvalstis nodrošina tādu dzīves līmeni, kas vajadzīgs, lai nodrošinātu nepilngadīgā fizisko, psihisko, garīgo, morālo un sociālo attīstību.
2. Izvērtējot bērna intereses, dalībvalstis jo īpaši ņem vērā šādus faktoros:
  - a) ģimenes atkalapvienošanās iespējas;
  - b) nepilngadīgā labbūtību un sociālo attīstību, īpaši ņemot vērā viņa izcelsmi un vajadzību pēc aprūpes stabilitātes un nepārtrauktības;
  - c) drošuma un drošības apsvērumus, jo īpaši tad, ja pastāv risks, ka nepilngadīgais ir cietušais jebkāda veida vardarbībā vai ekspluatācijā, tostarp cilvēku tirdzniecībā;
  - d) nepilngadīgā uzskatus atbilstoši viņa vecumam un briedumam.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka nepilngadīgajiem 20. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā minētajās telpās un izmitināšanas centros ir iespēja iesaistīties brīvā laika pavadīšanas nodarbēs, tostarp viņu vecumam atbilstošās rotaļās un atpūtas nodarbēs, un nodarbēs ārpus telpām, kā arī vajadzības gadījumā ir pieejami mācību materiāli.
4. Dalībvalstis nodrošina iespēju saņemt rehabilitācijas pakalpojumus nepilngadīgajiem, kas ir cietuši no jebkāda veida ļaunprātīgas izmantošanas, nevērības, ekspluatācijas, spīdzināšanas vai cietsirdīgas, necilvēcīgas un pazemojošas izturēšanās vai kas ir cietuši bruņotos konfliktos, un nodrošina, ka nepieciešamības gadījumā ir pieejama atbilstoša garīgās veselības aprūpe un kvalificētas konsultācijas.
5. Dalībvalstis nodrošina, ka pieteikuma iesniedzēju nepilngadīgos bērnus vai nepilngadīgos pieteikuma iesniedzējus izmitina kopā ar vecākiem vai pieaugušu personu, kura par viņiem ir atbildīga, un viņu neprecētajiem nepilngadīgajiem brāļiem vai māsām saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem vai praksi ar nosacījumu, ka tas ir attiecīgā nepilngadīgā interesēs.
6. Par personām, kas strādā ar nepilngadīgajiem, tostarp kā pārstāvji un personas, kas ir piemērotas uz laiku darboties kā pārstāvjiem, kā minēts 27. pantā, reģistros nav ierakstu par tādu noziedzīgu nodarījumu vai pārkāpumu izdarīšanu, kas vērsti pret bērniem, vai par tādu noziedzīgu nodarījumu vai pārkāpumu izdarīšanu, kas liktu nopietni apšaubīt viņu spēju uzņemties atbildību par nepilngadīgajiem, un šādas personas saņem sākotnēju un pastāvīgu atbilstīgu apmācību par nepilngadīgo tiesībām un vajadzībām, tostarp attiecībā uz jebkādiem piemērojamajiem bērnu aizsardzības standartiem, un tām ir jāievēro valsts tiesību aktos paredzētie konfidencialitātes noteikumi attiecībā uz informāciju, kuru viņi iegūst, veicot darba pienākumus.

27. pants

Nepavadīti nepilngadīgie

1. Ja pieteikumu iesniedz persona, kura apgalvo, ka ir nepilngadīga, vai par kuru ir objektīvs pamats uzskatīt, ka minētā persona ir nepilngadīga, dalībvalstis ieceļ:
  - a) personu, kas ir piemērota pagaidu darbībai kā pārstāvim saskaņā ar šo Direktīvu, līdz tiek ieceļts pārstāvis;
  - b) pārstāvi pēc iespējas ātrāk, bet ne vēlāk kā 15 darba dienu laikā no pieteikuma paušanas dienas.

Pārstāvis un persona, kas ir piemērota, lai uz laiku darbotos kā pārstāvis, tiek ar nepavadīto nepilngadīgo un ņem vērā nepilngadīgā viedokli par savām vajadzībām.

Ja dalībvalsts ir konstatējusi, ka pieteikuma iesniedzējs, kas apgalvo, ka ir nepilngadīgs, neapšaubāmi ir vecāks par 18 gadiem, minētajai dalībvalstij nav jāieceļ pārstāvis vai persona, kas ir piemērota, lai uz laiku darbotos kā pārstāvis attiecīgi saskaņā ar pirmo vai otro daļu.

Dalībvalstis savos 32. pantā minētajos ārkārtas pasākumu plānos iekļauj pasākumus, kas ir veicami, lai gadījumos, kad tās saskaras ar nesamērīgu pieteikumu skaitu, kurus pauduši nepavadīti nepilngadīgie, nodrošinātu, ka tiek iecelti pārstāvji un norīkotas personas, kas ir piemērotas, lai uz laiku darbotos kā pārstāvji saskaņā ar šo pantu.

Ja ceturtajā daļā minēto pasākumu īstenošana nav pietiekama, lai reaģētu uz nesamērīgu skaitu pieteikumu, ko iesnieguši nepavadīti nepilngadīgie, vai citās izņēmuma situācijās pārstāvju iecelšanu var aizkavēt par desmit darba dienām un nepavadītu nepilngadīgo skaitu uz vienu pārstāvi var palielināt līdz ne vairāk kā 50 nepavadītiem nepilngadīgajiem.

Ja dalībvalstis piemēro piekto daļu, tās par to attiecīgi informē Komisiju un Patvēruma aģentūru.

Pārstāvja vai personas, kas ir piemērota, lai uz laiku darbotos kā pārstāvis, pienākumi izbeidzas, ja kompetentās iestādes pēc Regulas (ES) 2024/1348 25. panta 1. punktā minētās vecuma noteikšanas nekonstatē, ka pieteikuma iesniedzējs ir nepilngadīgs, vai uzskata, ka pieteikuma iesniedzējs nav nepilngadīgs, vai ja pieteikuma iesniedzējs vairs nav nepavadīts nepilngadīgais.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka persona, kas ir piemērota, lai uz laiku darbotos kā pārstāvis, nekavējoties tiek informēta, ja starptautiskās aizsardzības pieteikumu ir paudis nepavadīts nepilngadīgais, kā arī tiek informēta par jebkādiem būtiskiem faktiem, kas attiecas uz minēto nepilngadīgo. Personas, kuru intereses ir pretrunā vai varētu būt pretrunā nepavadītā nepilngadīgā interesēm, netiek norīkotas par personām, kas ir piemērotas, lai uz laiku darbotos kā pārstāvji. Nepavadīto nepilngadīgo nekavējoties informē par to, ka ir norīkota persona, kas ir piemērota, lai uz laiku darbotos kā pārstāvis.

3. Ja par pārstāvi ir iecelta organizācija vai ja organizācija ir nozīmēta kā persona, kas piemērota, lai uz laiku darbotos kā pārstāvis, tā ieceļ fizisku personu, kas saskaņā ar šo direktīvu veic nepavadītā nepilngadīgā pārstāvja pienākumus.

4. Šā panta 1. punktā norādītais pārstāvis var būt tā pati persona, kas norādīta Regulas (ES) 2024/1348 23. panta 2. punktā.

5. Kompetentās iestādes nekavējoties informē:

a) nepavadīto nepilngadīgo par to, ka viņam ir iecelts pārstāvis un kā par šo pārstāvi konfidenciāli un droši iesniegt sūdzību, vecumam atbilstošā veidā un tā, lai nepilngadīgais minēto informāciju saprastu;

b) par uzņemšanas apstākļu nodrošināšanu atbildīgo iestādi par to, ka nepavadītajam nepilngadīgajam ir iecelts pārstāvis; un

c) pārstāvi par būtiskiem faktiem, kas attiecas uz nepavadīto nepilngadīgo.

6. Pārstāvi vai personu, kas ir piemērota, lai uz laiku darbotos kā pārstāvis, nomaina tikai vajadzības gadījumā, jo īpaši tad, ja kompetentās iestādes uzskata, ka minētais pārstāvis vai persona nav pienācīgi pildījusi savus uzdevumus.

Organizācijas vai fiziskas personas, kuru intereses ir vai varētu būt pretrunā nepavadītā nepilngadīgā interesēm, netiek ieceltas par pārstāvjiem vai norīkotas par personām, kas ir piemērotas, lai uz laiku darbotos kā pārstāvji.

7. Dalībvalstis paredz, ka fiziska persona, kas iecelta par pārstāvi, vai norīkotā persona, kas ir piemērota, lai uz laiku darbotos kā pārstāvis, ir atbildīga par samērīgu un ierobežotu skaitu nepavadītu nepilngadīgo un parastos apstākļos par ne vairāk kā 30 nepavadītiem nepilngadīgajiem vienlaikus, lai nodrošinātu, ka minētā persona spēj efektīvi veikt pienākumus.

8. Dalībvalstis nodrošina, ka ir pieejamas administratīvas vai tiesu iestādes vai citas struktūras, kuru atbildībā ir pārraudzīt, vai pārstāvji un personas, kas ir piemērotas, lai uz laiku darbotos kā pārstāvji, tostarp regulāri izvērtējot minēto iecelto personu sodāmības reģistru ierakstus par minētajiem ieceltajiem pārstāvjiem vai norīkotajām personām, lai apzinātu iespējamu nesaderību ar to pienākumiem. Minētās administratīvās vai tiesu iestādes vai citas struktūras izskata sūdzības, ko

nepavadīti nepilngadīgie iesnieguši par saviem ieceltajiem pārstāvjiem vai norīkotajām personām.

9. Nepavadītos nepilngadīgos, kas pauž starptautiskās aizsardzības pieteikumu, no brīža, kad viņi ir uzņemti tās dalībvalsts teritorijā, kurā starptautiskās aizsardzības pieteikums ir iesniegts vai kur to izskata, līdz brīdim, kad viņiem minētās dalībvalsts teritorija ir jāatstāj, izmitina:

- a) kopā ar pieaugušiem radniekiem;
- b) kopā ar audžuģimeni;
- c) izmitināšanas centros, kur ir īpaši apstākļi nepilngadīgajiem;
- d) citās izmitināšanas vietās, kas piemērotas nepilngadīgajiem.

Dalībvalstis var izvietot nepavadītos nepilngadīgos, kas sasnieguši vismaz 16 gadu vecumu, pieaugušo pieteikuma iesniedzēju izmitināšanas centros, ja tas ir viņu interesēs, kā paredzēts 26. panta 2. punktā.

Māsām un brāļiem pēc iespējas atļauj palikt kopā, ņemot vērā attiecīgā nepilngadīgā intereses un jo īpaši viņa vecumu un brieduma pakāpi. Nepavadīto nepilngadīgo dzīvesvietas maiņas ierobežo līdz minimumam.

10. Dalībvalstis pēc tam, kad ir pausts starptautiskās aizsardzības pieteikums, pēc iespējas ātrāk sāk meklēt nepavadītā nepilngadīgā ģimenes locekļus, ja nepieciešams, ar starptautisku vai citu attiecīgu organizāciju palīdzību, vienlaikus aizsargājot minētā nepavadītā nepilngadīgā intereses. Ja varētu būt apdraudēta nepilngadīgā vai arī viņa tuvu radnieku dzīvība vai veselība, jo īpaši tad, ja minētie radnieki ir palikuši izcelsmes zemē, jā rūpējas, lai informāciju par šādiem cilvēkiem vāktu, apstrādātu un izplatītu konfidenciali nolūkā nepieļaut viņu drošības apdraudējumu.

28. pants

Spīdzināšanā un vardarbībā cietušie

1. Dalībvalstis nodrošina, ka personām, kas bijušas pakļautas cilvēku tirdzniecībai, spīdzināšanai, izvarošanai vai citādi smagai psiholoģiskai, fiziskai vai seksuālai vardarbībai, tostarp vardarbībai ar seksuālu, dzimumbalstītu, rasistisku vai reliģisku motīvu, tiek nodrošināta nepieciešamā ārstēšana, psiholoģiskā palīdzība un aprūpe, tostarp vajadzības gadījumā rehabilitācijas pakalpojumi un konsultācijas, lai novērstu kaitējumu, kas radies šādu darbību dēļ. Minētajām personām vajadzības gadījumā nodrošina mutisku tulkojumu saskaņā ar 25. panta 2. punkta c) apakšpunktu.

Pieklūvi šādi ārstēšanai un aprūpei nodrošina iespējami drīz pēc minēto personu vajadzību apzināšanas.

2. Darbinieki, kas strādā ar 1. punktā minētajām personām, tostarp veselības aprūpes speciālisti, ir un pastāvīgi tiek atbilstoši apmācīti par minēto personu vajadzībām un atbilstošu ārstēšanu, tostarp nepieciešamajiem rehabilitācijas pakalpojumiem. Attiecībā uz darba pienākumu veikšanas laikā iegūto informāciju viņiem arī ir jāievēro valsts tiesību aktos paredzētie konfidencialitātes noteikumi un piemērojamie profesionālās ētikas kodeksi.

V NODAĻA

TIESISKĀS AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻI

29. pants

Pārsūdzēšana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka lēmumus par labumu piešķiršanu, atteikšanu vai ierobežošanu saskaņā ar šo direktīvu, lēmumus par atteikumu piešķirt 8. panta 5. punkta pirmajā daļā minēto atļauju vai atbilstīgi 9. pantam pieņemtos lēmumus, kuri individuāli skar pieteikuma iesniedzējus, var pārsūdzēt saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktos noteikto procedūru. Vismaz pēdējā instancē nodrošina pārsūdzības vai lietas pārskatīšanas iespēju tiesu iestādē pēc būtības un par tiesību jautājumiem.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka šā panta 1. punktā minētās pārsūdzības vai pārskatīšanas tiesu iestādē gadījumos un 11. panta 3. un 5. punktā minētās pārskatīšanas tiesā gadījumā ir darīta pieejama bezmaksas juridiskā palīdzība un pārstāvība, kas nepieciešama, lai nodrošinātu tiesu efektīvu pieejamību. Šāda juridiskā palīdzība un pārstāvība ietver pārsūdzības sagatavošanu vai pārskatīšanas pieprasījumu, tostarp vismaz nepieciešamo procesuālo dokumentu sagatavošanu, un piedalīšanos lietas izskatīšanā tiesu iestādēs pieteikuma iesniedzēja vārdā.

Bezmaksas juridiskās konsultācijas un pārstāvību nodrošina juridiskie konsultanti vai citas saskaņā ar valsts tiesību aktiem pilnvarotas vai atzītas personas, kurām ir atbilstoša kvalifikācija un kuru intereses nav vai potenciāli nevarētu pretrunā pieteikuma iesniedzēja interesēm.

3. Dalībvalstis var arī nolemt bezmaksas juridisko palīdzību un pārstāvību nepiešķirt, ja:

- a) pieteikuma iesniedzējam ir pietiekami līdzekļi; vai
- b) tiek uzskatīts, ka pārsūdzībai vai pārskatīšanai nav reālu izredžu uz panākumiem, jo īpaši pārsūdzības vai pārskatīšanas otrajā vai augstākā instancē gadījumā.

Ja lēmumu nepiešķirt bezmaksas juridisko palīdzību un pārstāvību pieņem iestāde, kas nav tiesa, pamatojoties uz pieņēmumu, ka pārsūdzībai vai pārskatīšanai nav reālu izredžu uz panākumiem, pieteikuma iesniedzējam ir tiesības izmantot efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekli tiesā, lai apstrīdētu šādu lēmumu, un viņš ir tiesīgs minētajā nolūkā pieprasīt bezmaksas juridisko palīdzību un pārstāvību.

Dalībvalstis var arī noteikt, ka bezmaksas juridisko palīdzību un pārstāvību piešķir tikai ar tādu juridisko konsultantu un citu padomdevēju starpniecību, kuri saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir īpaši norīkoti palīdzēt pieteikuma iesniedzējiem un viņus pārstāvēt, vai ar tādu nevalstisko organizāciju starpniecību, kuras saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir akreditētas nodrošināt bezmaksas juridisko palīdzību un pārstāvību.

4. Dalībvalstis arī var:

- a) noteikt finansiālus ierobežojumus vai termiņus bezmaksas juridiskās palīdzības un pārstāvības nodrošināšanai ar nosacījumu, ka šādi ierobežojumi patvaļīgi neierobežo bezmaksas juridiskās palīdzības un pārstāvības pieejamību;
- b) paredzēt, ka pret pieteikuma iesniedzējiem tiek nodrošināta vienlīdzīga attieksme attiecībā uz maksām, citām izmaksām un atlīdzinājumiem, taču šī attieksme principā nav labvēlīgāka kā attieksme pret valstspiederīgajiem juridiskās palīdzības jautājumos.

5. Neskarot šīs direktīvas 19. panta 2. punktu, dalībvalstis var pieprasīt, lai tām pilnīgi vai daļēji atlīdzina visas radušās izmaksas, ja Regulā (ES) 2024/1348 paredzētās starptautiskās aizsardzības procedūras laikā pieteikuma iesniedzēja finansiālais stāvoklis ir ievērojami uzlabojies vai ja lēmums nodrošināt bezmaksas juridisko palīdzību un pārstāvību tika pieņemts, pamatojoties uz pieteikuma iesniedzēja sniegtu nepatiesu informāciju.

6. Dalībvalstis paredz īpašus procesuālos noteikumus, ar ko reglamentē bezmaksas juridiskās palīdzības un pārstāvības pieprasījumu iesniegšanas un izskatīšanas kārtību, vai arī piemēro spēkā esošos noteikumus par līdzīgiem iekšzemes pieprasījumiem ar nosacījumu, ka minētie noteikumi nepadara piekļuvi bezmaksas juridiskajai palīdzībai un pārstāvībai neiespējamu vai pārmērīgi sarežģītu.

VI NODAĻA

DARBĪBAS UZŅEMŠANAS SISTĒMAS EFEKTIVITĀTES UZLABOŠANAI

30. pants

Kompetentās iestādes

Katra dalībvalsts paziņo Komisijai par tām iestādēm, kuras ir atbildīgas par to pienākumu izpildi, kuri izriet no šīs direktīvas. Dalībvalstis informē Komisiju par jebkādam izmaiņām attiecībā uz šādām iestādēm.

31. pants

Vadības, pārraudzības un kontroles sistēma

1. Dalībvalstis, pienācīgi ņemot vērā to konstitucionālo iekārtu, ievieš attiecīgus mehānismus, lai nodrošinātu, ka ir noteikta pienācīga līmeņa uzņemšanas apstākļu vadība, pārraudzība un kontrole. Dalībvalstis ņem vērā pieejamos nesaistošos darbības standartus, rādītājus, pamatnostādnes vai paraugpraksi, ko attiecībā uz uzņemšanas apstākļiem saskaņā ar Regulas (ES) 2021/2303 13. pantu noteikusi Patvēruma aģentūra, neskarot dalībvalstu kompetenci organizēt savas uzņemšanas sistēmas saskaņā ar šo direktīvu.

2. Dalībvalstu uzņemšanas sistēmām tiek piemērots uzraudzības mehānisms, kas noteikts Regulas (ES) 2021/2303 5. nodaļā.

32. pants

Ārkārtas pasākumu plānošana

1. Ikviens dalībvalsts sagatavo ārkārtas pasākumu plānu, attiecībā gadījumā apspriežoties ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām, pilsonisko sabiedrību un starptautiskajām organizācijām. Ārkārtas pasākumu plānā paredz pasākumus, kas jāveic, lai nodrošinātu pieteikuma iesniedzēju pienācīgu uzņemšanu saskaņā ar šo direktīvu gadījumos, kad dalībvalstī ierodas nesamērīgi daudz starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju, tostarp nepavadītu nepilngadīgo. Ārkārtas pasākumu plānā iekļauj arī pasākumus, lai pēc iespējas drīzāk pievērstos 20. panta 10. punkta b) un c) apakšpunktā minētajām situācijām.

2. Šā panta 1. punktā minētajā ārkārtas pasākumu plānā ņem vērā konkrētos apstākļus valstī, izmantojot veidni, kas jāizstrādā Patvēruma aģentūrai, un to dara zināmu Patvēruma aģentūrai līdz 2025. gada 12. aprīlim. Minēto plānu vajadzības gadījumā pārskata apstākļu maiņas dēļ un jebkurā gadījumā vismaz reizi trijos gados, un, ja to atjaunina, par to paziņo Patvēruma aģentūrai. Ikreiz, kad tiek iedarbināts ārkārtas pasākumu plāns, dalībvalstis par to informē Komisiju un Patvēruma aģentūru.

3. Dalībvalstis pēc Patvēruma aģentūras pieprasījuma sniedz tai informāciju par saviem 1. punktā minētajiem ārkārtas pasākumu plāniem, un Patvēruma aģentūra ar dalībvalstu piekrišanu palīdz tām izstrādāt un pārskatīt to ārkārtas pasākumu plānus.

33. pants

Darbinieki un līdzekļi

1. Dalībvalstis veic atbilstošus pasākumus, lai nodrošinātu, ka par šīs direktīvas īstenošanu tieši atbildīgo iestāžu un citu organizāciju darbinieki saņem nepieciešamo apmācību attiecībā uz pieteikuma iesniedzēju, tostarp nepilngadīgo, vajadzībām. Tālā dalībvalstis savu darbinieku apmācībā iekļauj Eiropas izglītības programmas patvēruma jomā attiecīgās pamatdaļas, kas saistītas ar uzņemšanas apstākļiem, kā arī Patvēruma aģentūras izstrādāto rīku to pieteikuma iesniedzēju apzināšanai, kuriem ir īpašas uzņemšanas vajadzības.

2. Dalībvalstis šīs direktīvas īstenošanai piešķir nepieciešamos līdzekļus, tostarp nodrošina vajadzīgos darbiniekus, tulkotājus un tulkus, ņemot vērā pieteikuma iesniedzēju skaita sezonālās svārstības. Ja šīs direktīvas īstenošanā piedalās vietējās un reģionālās pašvaldības un pilsoniskās sabiedrības vai starptautiskās organizācijas, tām piešķir nepieciešamos līdzekļus.

34. pants

Pārraudzība un novērtēšana

Komisija līdz 2028. gada 12. jūnijam un pēc tam vismaz reizi piecos gados iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par šīs direktīvas piemērošanu un ierosina nepieciešamos grozījumus.

Dalībvalstis līdz 2027. gada 12. jūnijam un pēc tam reizi trijos gados pēc Komisijas pieprasījuma nosūta informāciju, kas nepieciešama ziņojuma sagatavošanai.

35. pants

Transponēšana

1. Dalībvalstīs līdz 2026. gada 12. jūnijam stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu 1.–10., 12., 13., 17.–29. un 31.–34. panta prasības. Dalībvalstis nekavējoties dara Komisijai zināmu minēto noteikumu tekstu.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos iekļauj atsauci uz šo direktīvu vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Tajos ietver arī paziņojumu, ka atsauces esošajos normatīvajos un administratīvajos aktos uz direktīvu, kas atcelta ar šo direktīvu, uzskata par atsaucēm uz šo direktīvu. Dalībvalstis nosaka, kā izdarāma šāda atsauce un kā formulējams minētais paziņojums.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

36. pants

Atcelšana

Attiecībā uz dalībvalstīm, kurām šī direktīva ir saistoša, Direktīvu 2013/33/ES atceļ no 2026. gada 12. jūnija, neskarot dalībvalstu pienākumus attiecībā uz termiņu I pielikumā norādītās direktīvas 2013/33/ES transponēšanai valsts tiesību aktos.

Atsauces uz atcelto direktīvu uzskata par atsaucēm uz šo direktīvu, un tās lasa saskaņā ar atbilstības tabulu II pielikumā.

37. pants

Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

38. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm saskaņā ar Līgumiem.

Briselē, 2024. gada 14. maijā

Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētāja
R. METSOLA

Padomes vārdā –
priekšsēdētāja
H. LAHBIB

I PIELIKUMS

**Termiņš direktīvas transponēšanai valsts tiesību aktos
(minēts 35. pantā)**

Direktīva	Transponēšanas termiņš
2013/33/ES	2015. gada 20. jūlijs

II PIELIKUMS

Atbilstības tabula

Direktīva 2013/33/ES	Šī direktīva
1. pants	1. pants
2. panta ievadfrāze	2. panta ievadfrāze
2. panta a) punkts	2. panta 1. punkts
2. panta b) punkts	2. panta 2. punkts
2. panta c) punkts	2. panta 3. punkts
2. panta d) punkts	2. panta 4. punkts
2. panta e) punkts	2. panta 5. punkts
2. panta f) punkts	2. panta 6. punkts
2. panta g) punkts	2. panta 7. punkts
—	2. panta 8. punkts
2. panta h) punkts	2. panta 9. punkts
2. panta i) punkts	2. panta 10. punkts
—	2. panta 11. punkts
—	2. panta 12. punkts
2. panta j) punkts	2. panta 13. punkts
2. panta k) punkts	2. panta 14. punkts
3. pants	3. pants
4. pants	4. pants
5. panta 1. punkts	5. panta 1. punkta pirmā un trešā daļa
—	5. panta 1. punkta otrā daļa
5. panta 2. punkts	5. panta 2. punkta pirmā daļa
—	5. panta 2. punkta otrā, trešā un ceturrtā daļa
6. panta 1. līdz 4. punkts	6. panta 1. punkts
6. panta 5. punkts	6. panta 3. punkts
6. panta 6. punkts	6. panta 2. punkts
7. panta 1. punkts	7. panta 1., 2. un 3. punkts un 8. panta 3. punkts
—	7. panta 5. un 7. punkts
7. panta 2. punkts	9. panta 1. punkta pirmā daļa un 8. panta 2. punkta pirmā daļa
—	8. panta 1. punkts, 8. panta 2. punkta otrā daļa un 8. panta 4., 6. un 7. punkts
—	9. panta 1. punkta otrā daļa
—	9. panta 2. punkts
7. panta 3. punkts	7. panta 4. punkts
7. panta 4. punkts	8. panta 5. punkts un 9. panta 3. punkts

Direktīva 2013/33/ES	Šī direktīva
7. panta 5. punkts	7. panta 6. punkts
—	9. panta 4. un 5. punkts
8. panta 1. un 2. punkts	10. panta 1. un 2. punkts
—	10. panta 3. punkts
8. panta 3. punkta a) un b) apakšpunkts	10. panta 4. punkta a) un b) apakšpunkts
—	10. panta 4. punkta c) apakšpunkts
8. panta 3. punkta c) apakšpunkts	10. panta 4. punkta d) apakšpunkts
8. panta 3. punkta d) apakšpunkts	10. panta 4. punkta e) apakšpunkts
8. panta 3. punkta e) apakšpunkts	10. panta 4. punkta f) apakšpunkts
8. panta 3. punkta f) apakšpunkts	10. panta 4. punkta g) apakšpunkts
8. panta 3. punkta otrā daļa	10. panta 4. punkta otrā daļa
8. panta 4. punkts	10. panta 5. punkts
9. pants	11. pants
10. pants	12. pants
11. pants	13. pants
12. pants	14. pants
13. pants	15. pants
14. pants	16. pants
15. panta 1. punkts	17. panta 1. punkta pirmā daļa
—	17. panta 1. punkta otrā daļa
15. panta 2. punkts	17. panta 2. punkts
—	17. panta 4. līdz 8. punkts
15. panta 3. punkts	17. panta 9. punkts
—	18. pants
16. pants	—
17. panta 1. līdz 4. punkts	19. panta 1. līdz 5. punkts
—	19. panta 6. punkts
17. panta 5. punkts	19. panta 7. punkts
18. panta 1. līdz 8. punkts	20. panta 1. līdz 4. un 6. līdz 9. punkts
—	20. panta 5. punkts
18. panta 9. punkta pirmā un otrā daļa	20. panta 10. punkta pirmā un otrā daļa
—	20. panta 10. punkta trešā daļa
—	21. pants
19. pants	22. panta 1. un 3. punkts
—	22. panta 2. punkts
20. panta ievadfrāze	23. panta 1. punkts
20. panta 1. punkta pirmās daļas a), b) un c) apakšpunkts	23. panta 2. punkta pirmās daļas a), b) un c) apakšpunkts
—	23. panta 2. punkta pirmās daļas e) un f) apakšpunkts

Direktīva 2013/33/ES	Šī direktīva
20. panta 1. punkta otrā daļa	20. panta 3. punkts
20. panta 2. punkts	—
20. panta 3. punkts	23. panta 2. punkta pirmās daļas d) apakšpunkts
20. panta 4. punkts	—
20. panta 5. punkts	23. panta 4. punkts
20. panta 6. punkts	23. panta 5. punkts
21. pants	24. pants
22. panta 1. punkts	25. panta 1. punkts
—	25. panta 2. punkts
22. panta 2., 3., un 4. punkts	25. panta 3., 4., un 5. punkts
23. panta 1. līdz 5. punkts	26. panta 1. līdz 5. punkts
24. panta 1. punkta pirmā daļa	27. panta 1. punkta pirmā daļa un 27. panta 6. punkts
24. panta 1. punkta otrā daļa	—
—	27. panta 1. punkta otrā–astotā daļa un 27. panta 2. līdz 5. punkts, 7. un 8. punkts
24. panta 2. un 3. punkts	27. panta 9. un 10. punkts
24. panta 4. punkts	26. panta 6. punkts
25. pants	28. pants
26. pants	29. pants
27. pants	30. pants
28. pants	31. pants
—	32. pants
29. pants	33. pants
30. panta 1. un 2. punkts	34. pants
30. panta 3. punkts	—
31. pants	35. pants
32. pants	36. pants
33. panta 1. punkts	37. pants
33. panta 2. punkts	—
34. pants	38. pants
I pielikums	—
II pielikums	I pielikums
III pielikums	II pielikums